

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ІНСТИТУТ
ВИЩОЇ ОСВІТИ
НАПН УКРАЇНИ

В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, Ж. Таланова

Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності

ПРЕПРИНТ (АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ)
ЗА РЕД. В. КРЕМЕНЯ

Київ 2024

УДК 378.4/.6(477)(048.83)

М52

Рецензенти: **Галус О. М.**, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Загірняк М. В., доктор технічних наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, ректор Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського;

Коцур В. П., доктор історичних наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, голова вченої ради Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту вищої освіти НАПН України
(протокол № 5/4 від 8 квітня 2024 р.)*

Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності : препринт (аналітичні матеріали) / В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, Ж. Таланова; за ред. В. Кременя. Київ: НАПН України, 2024. 68 с.
<https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2024>

У препринті (аналітичних матеріалах) проаналізовано стан, ефективність і конкурентоспроможність мережі державних закладів вищої освіти України. Надана загальнонаціональна та за регіонами характеристика мережі закладів з огляду на їх кількість і величину, профіль і пріоритетність підготовки, охоплення і дублювання, комплектність спеціальностей, позиції в міжнародних університетських рейтингах, перспективи оптимізації, насамперед шляхом укрупнення. Результати дослідження можуть бути корисними для проведення пріоритетних реформ вищої освіти, необхідних у воєнний і післявоєнний періоди, підвищення обороноздатності держави та успішної євроінтеграції країни.

Адресовано управлінцям, дослідникам, суб'єктам освітньої діяльності.

УДК 378.4/.6(477)(048.83)

© НАПН України, 2024

© В. Кремень, В. Луговий, П. Саух,

О. Слюсаренко, Ж. Таланова, 2024

© Інститут вищої освіти НАПН України, 2024

ISBN 978-966-644-657-5

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>Розділ 1. Загальна характеристика мережі державних закладів вищої освіти України..</i>	6
<i>Розділ 2. Регіональна характеристика державних закладів вищої освіти України.....</i>	24
<i>Список використаних джерел.....</i>	65
<i>Відомості про авторів.....</i>	67

ВСТУП

Вчені НАПН України неодноразово аналізували вітчизняну мережу закладів вищої освіти (ЗВО) з метою її вдосконалення в Національних доповідях про стан і перспективи розвитку освіти в Україні у 2011, 2016 і 2021 рр., інших публікаціях (Кремень (ред.), 2021; Кремень, 2023; Кремень, Луговий, Саух & Таланова, 2022; Луговий, Слюсаренко & Таланова, 2021; Саух, 2020; Lugovyi, Slyusarenko & Talanova, 2022). Загалом з набуттям Україною незалежності мережа ЗВО зростала екстенсивно і недостатньо контролювано, особливо у 90-роках. На початку 2000-х років, зокрема у зв'язку з підготовкою до приєднання до Болонського процесу, актуалізувалася проблема якості вищої освіти у наявній мережі, на розв'язання якої націлювала Національна доктрина розвитку освіти (Президент, 2002). Проблема набула нового загострення спочатку у 2014 р. у зв'язку із російською агресією, а потім у 2022 р. через повномасштабну війну РФ проти України і необхідністю мобілізації усіх ресурсів і способів діяльності для підвищення ефективності супротиву російському вторгненню і повоєнного відновлення країни, її економіки на інноваційній, високоінтелектуальній і високотехнологічній основі, а також вступу України в ЄС. Вочевидь, сфера вищої освіти відіграє і буде відігравати провідну роль в інноваційному розвитку суспільства, економіки, людини. Для цього вона сама має бути інноваційною, конкурентоспроможною, ефективною, що не завжди забезпечується (Президент України, 2020; World Bank Group, 2019). Відтак постає необхідність системного аналізу стану і своєчасної модернізації мережі ЗВО.

Оперативним реагуванням на нові виклики для вищої освіти стало опублікування 28 квітня 2022 р. у Віснику НАПН України статті «Мережа державних закладів вищої освіти України: аналітичний огляд конкурентоспроможності», яка викликала значний фаховий інтерес і мала 6,4 тис. повнотекстових завантажень, зокрема у 2024 р. – 1,8 тис. (Кремень, Луговий, Саух & Таланова, 2022). У статті мережа розглядалася станом на 21 березня 2022 р. з використанням даних Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) і Державної служби статистики України (Укрстату). Ураховуючи, що в ЄДЕБО і Укрстаті відсутні дані щодо ЗВО в тимчасово окупованих українських АР Крим і м. Севастополь, мережа закладів розглядається без цих регіонів.

У цьому дослідженні здійснено аналітичний огляд мережі державних ЗВО України щодо їх ефективності та конкурентоспроможності через два роки після попередньої публікації. Ця мережа станом на 15 березня поточного року (без закладів, які зосереджені на підготовці здобувачів у галузі знань «25. Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» (Кабінет Міністрів України, 2015) включає 209 ЗВО, до яких віднесено 172 самостійні заклади (університети, академії, інститути) та 37 їх відокремлених підрозділів (академія, інститути, філії, факультети). Вони підпорядковані 12 суб'єктам державного управління. У державних закладах зосереджено близько 90 % загального контингенту здобувачів ЗВО України. Також розглядаються бакалаврський і магістерський рівні вищої освіти, на яких навчається 879 тис. студентів, або понад 89 % здобувачів у державних ЗВО та близько 80 % усіх здобувачів в Україні (1,1 млн). Тож, мережа державних ЗВО є визначальною для забезпечення ефективності і конкурентоспроможності усієї вищої освіти України.

Разом із самостійними закладами розглядаються їхні відокремлені, які за виключенням двох у Києві і одного у Львові розміщені в інших регіонах і повною мірою відповідальні перед українськими громадянами за забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти. Тривалий час, якщо не взагалі, такі відокремлені заклади (підрозділи) не підлягали спеціальному аналізу, хоча часто є джерелом неефективностей, особливо, якщо вони дуже малі та дублюють спеціальності місцевих більш крупних університетів. Адже дублювання спеціальностей в одному

місті веде до малочисельного набору на кожну з них у кожному закладі, а відтак до зниження якості і підвищення витратності підготовки.

Дані про заклади використано такими, як вони зазначені в ЄДЕБО станом на 15 березня 2024 р. При цьому 7 ЗВО перебувають у стані реорганізації відповідно до урядових розпоряджень (Кабінет Міністрів України, 2023а, 2023б, 2024а, 2024б, 2024в, 2024г). Це, зокрема, дає змогу порівняти зміни у державній мережі за два роки війни, а також унаочнити назрілість згаданих розпоряджень Уряду.

Мережа державних ЗВО проаналізована з огляду на їх кількість і величину (контингент студентів бакалаврських і магістерських програм), відомчий і регіональний розподіл, концентрацію в регіонах і університетських містах, перелік реалізованих галузей знань і спеціальностей, міру їх дублювання в одному місті та профільну адекватність закладів.

Для характеристики закладів за величиною застосовано їх градацію за кількістю студентів, запропоновану міжнародним університетським рейтингом К'юЕс (QS World University Rankings, 2024), а саме:

- малі – до 5 тис.;
- середні – від 5 тис. до 12 тис.;
- великі – від 12 до 30 тис.;
- дуже великі – 30 тис. і більше.

Зважаючи на масову велику подрібненість ЗВО використано також визначення «дуже малі заклади», якщо в них менше 1 тис. студентів.

Крім того, показано досягнення вітчизняних державних ЗВО в дзеркалі провідних і найбільш популярних міжнародних університетських рейтингів – Шанхайський, Таймс і К'юЕс (Shanghai Ranking, 2023; THE World University Rankings, 2024; QS World University Rankings, 2024) які офіційно визнані українським Урядом (Кабінет Міністрів України, 2018).

Викладені результати аналітичного огляду можуть бути використані для прийняття управлінських рішень щодо подальшої модернізації вищої освіти України, необхідної у воєнний і післявоєнний періоди, підвищення обороноздатності держави та успішної євроінтеграції країни (Президент України, 2022).

Розділ 1.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕРЕЖІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Нині міжнародні рейтингові позиції українських ЗВО такі.

Найбільш авторитетний Шанхайський рейтинг (Shanghai Ranking, 2023), який побудований на об'єктивних показниках, не бачить Україну з-поміж 62 країн / територій світу, що в його загальній версії (ARWU), та серед 104 країн / територій за 55 академічними предметами, що в галузевій версії (GRAS).
Один раз у 2017 р. за предметом «Математика» Київський національний університет імені Тараса Шевченка був у групі 401-500.

До рейтингу Таймс (THE World University Rankings, 2024), у якого вага суб'єктивних показників складає третину, і до рейтингу К'юЕс (QS World University Rankings, 2024), у якого суб'єктивні показники за вагою становлять майже половину, загалом входять 16 українських ЗВО. Однак, крім Сумського державного університету (СумДУ), вони займають місця поза топ 1-500, що не дає змоги називати їх університетами світового класу (УСК). Також лише два вітчизняні університети (СумДУ і Національний університет «Львівська політехніка») перебувають у групі топ-1000 одночасно в обох рейтингах (табл. 1).

Таблиця 1

Позиції українських закладів вищої освіти за рейтингами
Таймс і К'юЕс 2024 р.

№	ЗВО (кількість студентів бакалаврського і магістерського рівнів)	Таймс	К'юЕс
1	2	3	4
1	Сумський державний університет (6,3 тис.)	401-500 (1)	951-1000
2	Національний університет «Львівська політехніка» (27,3 тис.)	601-800 (2)	
3	Харківський національний університет радіоелектроніки (7,8 тис.)	1001-1200 (3)	1201-1400
4	Київський національний університет імені Тараса Шевченка (26,7 тис.)	1201-1500	681-690 (1)
5	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (13,3 тис.)		691-700 (2)
6	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (20,1 тис.)		731-740 (3)
7	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (11,9 тис.)		901-950
8	Львівський національний університет імені Івана Франка (20,7 тис.)		1201-1400
9	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (7,7 тис.)		-
10	Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (5,0 тис.)		-

11	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (12,4 тис.)		-
12	Національний університет біоресурсів і природокористування України (16,9 тис.)	1500+	1201-1400
13	Національний авіаційний університет (14,2 тис.)		-
14	Ужгородський національний університет (13,3 тис.)		-
15	Національний університет «Києво-Могилянська академія» (4,7 тис.)	-	1001-1200
16	Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (6,5 тис.)		
Загальна кількість ранжированих ЗВО		> 1900	1500
Кількість країн/територій		108	104
Середня кількість зазначених студентів в одному рейтинговому українському ЗВО		14,5 тис.	14,8 тис.

Примітка: Зеленим і синім кольорами виділено найкращі українські університети за рейтингами Таймс і К'юЕс відповідно, у дужках зазначено рейтингові місця закладів серед українських ЗВО.

Джерело: Складено на підставі (QS Top Universities, 2024; THE World University Rankings, 2024).

З табл. 1 видно, що у зазначених рейтингах беруть участь великі університети. У Таймс пересічна кількість студентів у 14 університетах становить 14,5 тис., у К'юЕс в 11 університетах – 14,8 тис. Усі заклади державні.

Із передового міжнародного досвіду відомо, що країни радикально укрупнюють університети заради поліпшення їх конкурентоспроможності та рейтингових позицій. Наприклад, після першого оприлюднення результатів Шанхайського рейтингу у 2003 р. Франція укрупнила свої 22 УСК, тепер їх 17 (пересічна величина досягла 46 тис. здобувачів в одному), натомість за їх досягненнями перемістилася з 11 на 3 позицію у світі (після США і Сполученого Королівства). За обстеженнями Європейської асоціації університетів у 2000-2019 рр. в Європі укрупнено 129 університетів, цей процес продовжується (EUA briefing, 2019; Калашнікова & Оржель, 2022).

На рис. 1 показано розподіл 209 державних ЗВО (включно з відокремленими підрозділами) України за кількістю в них бакалаврських і магістерських студентів.

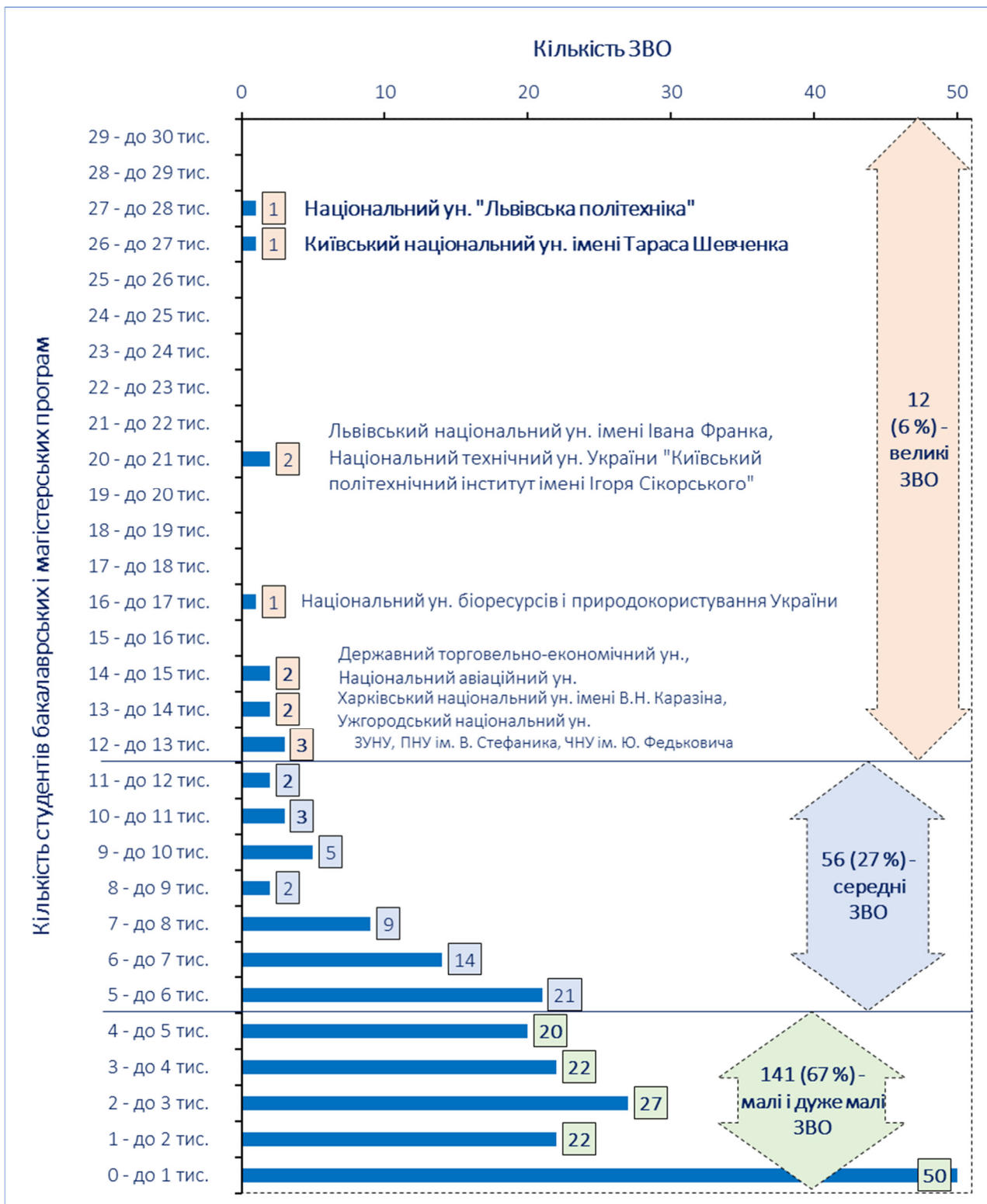

Рис. 1. Розподіл 209 державних ЗВО за кількістю бакалаврських і магістерських студентів у 2024 р.

Примітка: 7 ЗВО МОН відповідно до урядових розпоряджень у стані реорганізації.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З рис. 1 видно, що в Україні серед державних ЗВО домінують малі заклади з кількістю бакалаврських і магістерських студентів менше 5 тис. Таких закладів 141, або 67 %, з них 50 – дуже малі (менше 1 тис.). Водночас, обмаль закладів із студентським контингентом 12 тис. і більше – лише 12, або 6 %. Розміщені вони – у Києві (5 закладів), Львові (2) та по одному в Ужгороді, Івано-

Франківську, Тернополі, Харкові та Чернівцях. Відсутні такі заклади у Дніпрі та Одесі. Ці заклади із урахуванням університетів, зазначених у рейтингах Таймс і К'юЕс (див. табл. 1), та їх профільності можуть слугувати вірогідними центрами укрупнення ЗВО та створення на їх основі університетів світового класу у відповідних містах.

На рис. 2. Наводиться відомчий розподіл державних закладів.

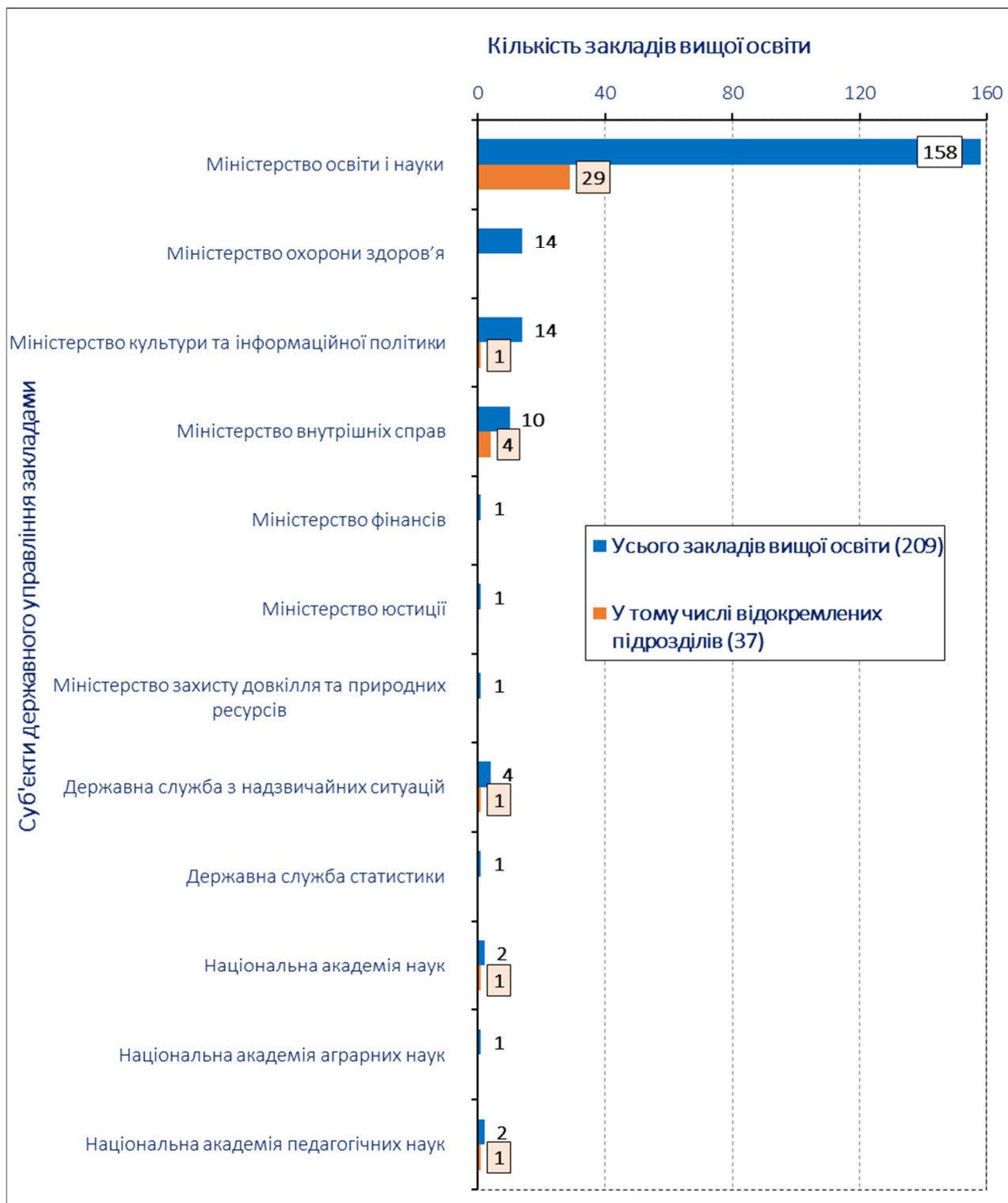

Рис. 2. Розподіл 209 державних ЗВО за суб'єктами державного управління у 2024 р.

Примітка: 7 ЗВО МОН відповідно до урядових розпоряджень у стані реорганізації.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

Рисунок 2 ілюструє, що державні заклади розподіляються за 12 суб'єктами державного управління. Найбільше таких закладів (76 %) у підпорядкуванні МОН, зокрема 78 % відокремлених. МОЗ і МКтаІП мають по 14 закладів (по 7 %), МВС – 10 (5 %), ДСНС – 4 (2 %), інші – по 1-2 (0,5-1 %). Привертає увагу, що МОЗ не має з-поміж закладів відокремлених підрозділів, що відповідає специфіці та рівню складності і відповідальності підготовки у галузі знань «22. Охорона здоров'я».

На рис. 3 показано розподіл державних закладів за регіонами.

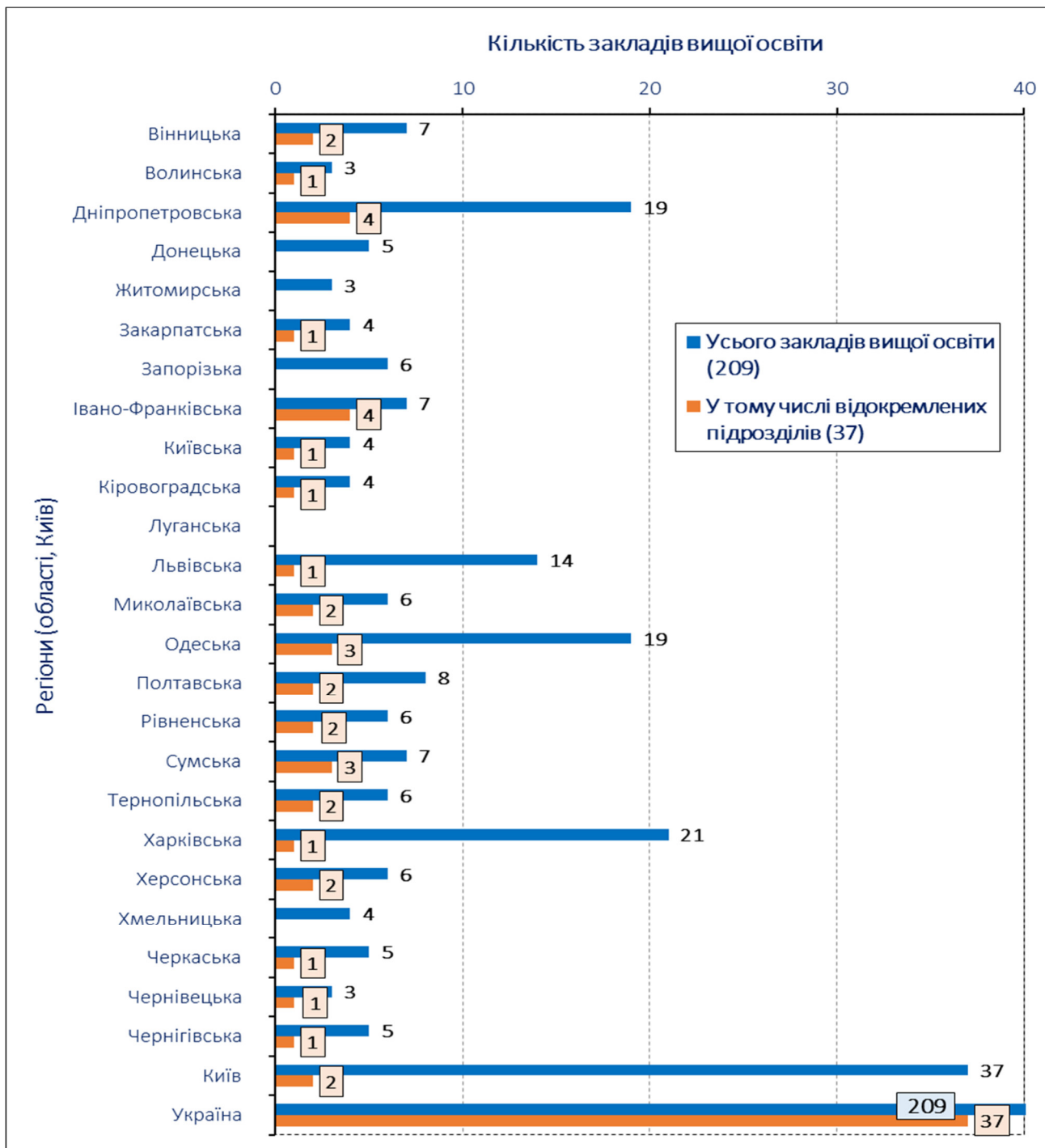

Рис. 3. Розподіл 209 державних ЗВО за регіонами у 2024 р.

Примітка: 7 ЗВО МОН Дніпропетровської, Кіровоградської, Львівської, Одеської, Миколаївської, Харківської областей і Києва відповідно до урядових розпоряджень 2023-2024 рр. у стані реорганізації.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З рис. 3 можна бачити, що у 5 регіонах (Дніпропетровській, Львівській, Одеській, Харківській областях і м. Київ) зосереджено 110 (53 %) державних ЗВО, у тому числі 11 відокремлених (30 % цієї категорії закладів), в інших – від 3 до 8 закладів, найменше (по 3 заклади) у Волинській, Житомирській і Чернівецькій областях. Слід зазначити, що в міжнародних рейтингах (див. табл. 1) тією чи іншою мірою представлені всі великі університетські центри, а також завдяки укрупненим університетам Закарпатська, Сумська і Чернівецька області з невеликим числом закладів.

На рис. 4 показано регіональний розподіл чисельності студентів, що здобувають бакалаврські і магістерські ступені в державних ЗВО, та середнього студентського контингенту в одному такому закладі.

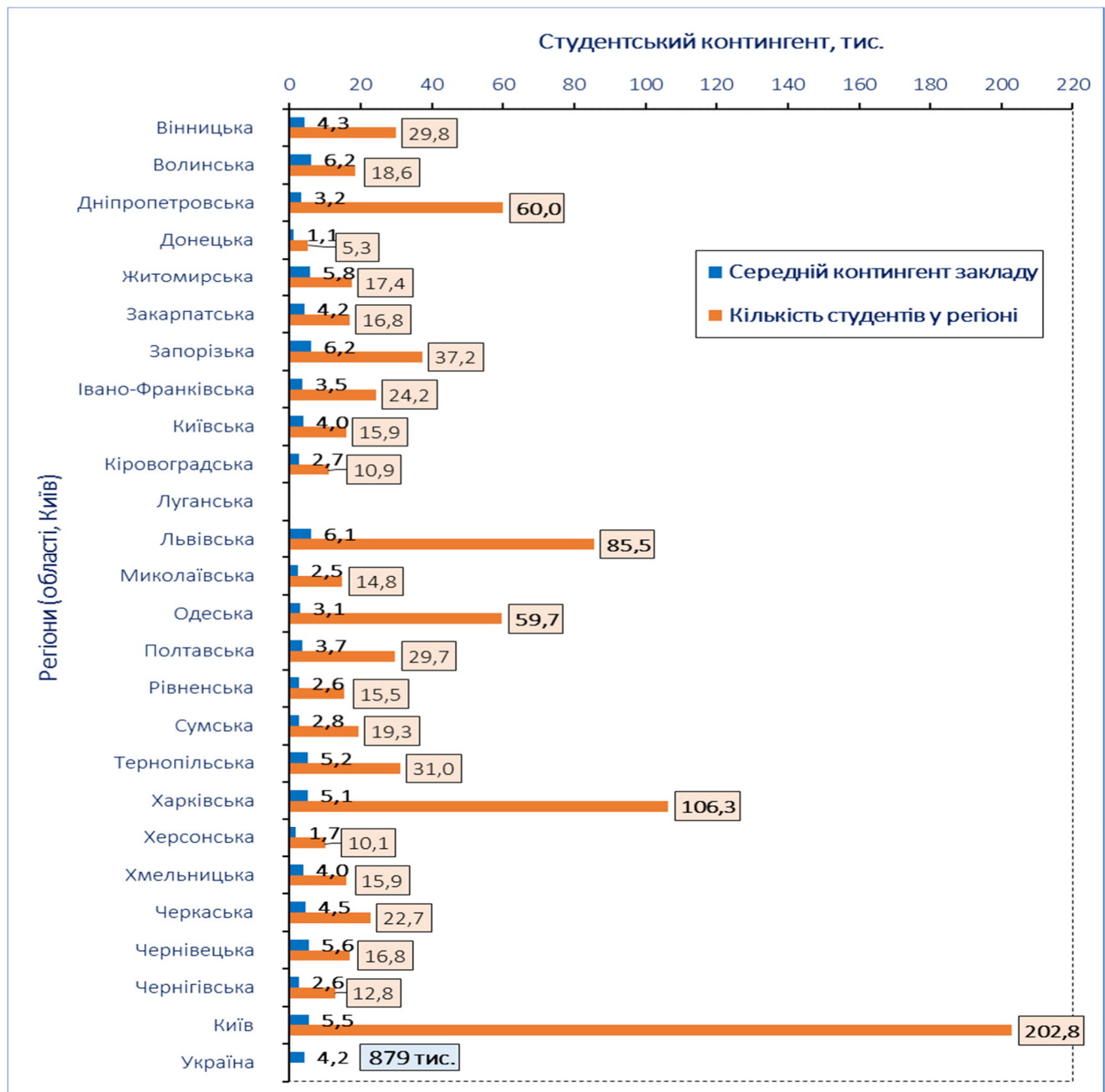

Рис. 4. Регіональний розподіл студентів бакалаврських і магістерських програм 209 державних ЗВО та середнього студентського контингенту у закладі регіону у 2024 р.

Примітка: ЗВО за фактичним знаходженням у Луганській області відсутні.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З рис. 4 видно, що пересічно в Україні державні заклади малі (4,2 тис. здобувачів в одному). При цьому самостійні ЗВО у середньому дещо більші, але також малі (середня величина 4,96 тис.), а відокремлені їх підрозділи дуже малі (0,7 тис.). Також можна побачити, у яких регіонах державні ЗВО подрібнені (менші за середній показник по Україні). З-поміж великих університетських центрів Дніпропетровська і Одеська області за великої загальної чисельності студентів мають пересічно малі заклади (відповідно, у середньому 3,2 і 3,1 тис. в одному), що потребує особливої уваги стосовно аналізу стану університетської мережі та її вдосконалення в цих регіонах. У середньому малі заклади також у Донецькій, Кіровоградській, Миколаївській, Рівненській, Сумській, Херсонській і Чернігівській областях. Особливо проблемні малі багатогалузеві заклади. У них малокомплектні спеціальності, малі студентські групи, неефективні багатопрофільні кафедри.

Рисунок 5 ілюструє як змінився студентський контингент за два роки війни.

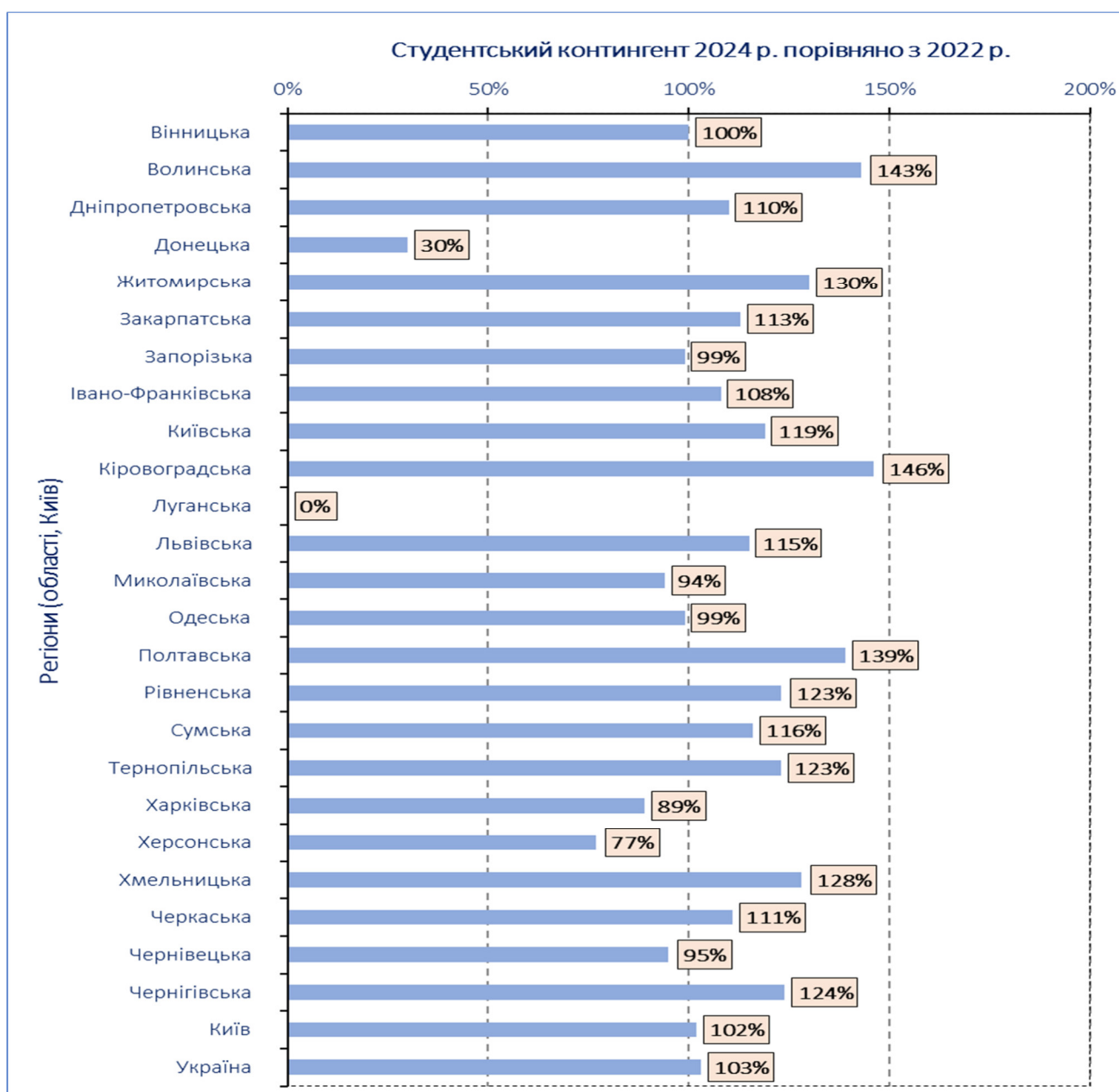

Рис. 5. Регіональний перерозподіл чисельності студентів бакалаврських і магістерських програм 209 державних ЗВО у 2024 р. порівняно з 2022 р.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

Як видно з рис. 5, чисельність бакалаврських і магістерських студентів державних ЗВО у 2024 р. загалом в Україні збільшилася і становить порівняно з 2022 р. 103 %. Через війну в Луганській області заклади фактично не знаходяться, у Донецькій області на підконтрольній території залишилося 30 % студентів, у Херсонській – 77 %, Харківській – 89 %. Зменшилася кількість студентів у Миколаївській (94 %), Чернівецькій (95 %), Запорізькій (99 %) і Одеській (99 %) областях. Найбільший приріст студентів відбувся у Кіровоградській (146 %), Волинській (143 %), Полтавській (139 %), Житомирській (130 %), Хмельницькій (128 %), Чернігівській (124 %) та Рівненській і Тернопільській (по 123 %) областях.

Рисунки 6 і 7 характеризують регіони за кількістю і часткою із 114 спеціальностей (за виключенням 7 спеціальностей галузі знань «25. Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» із загальної їх кількості 121), які реалізуються / не реалізуються в областях, Києві, що вказує на регіональну самодостатність.

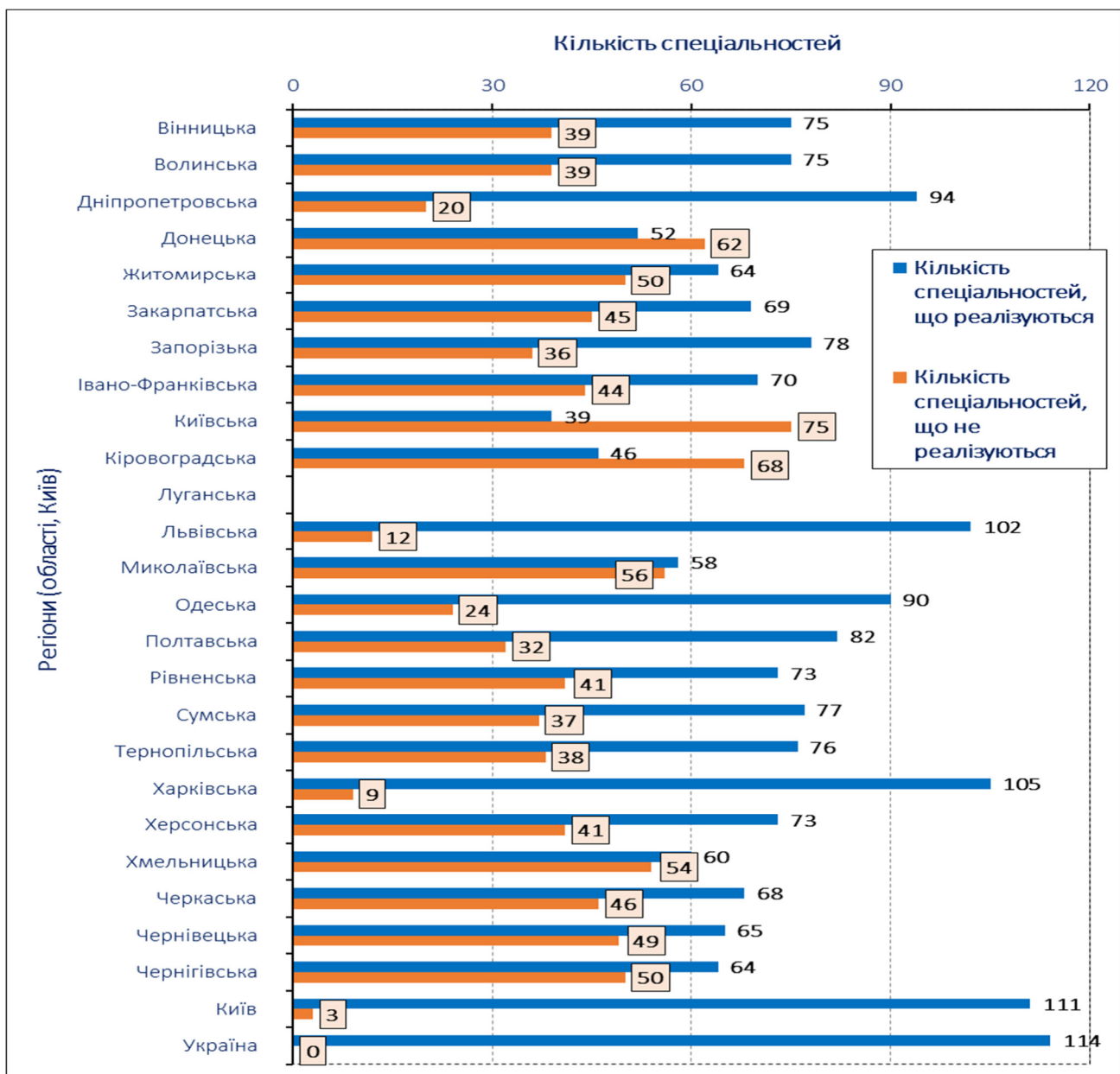

Рис. 6. Кількість спеціальностей, що реалізуються / не реалізуються в державних ЗВО.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

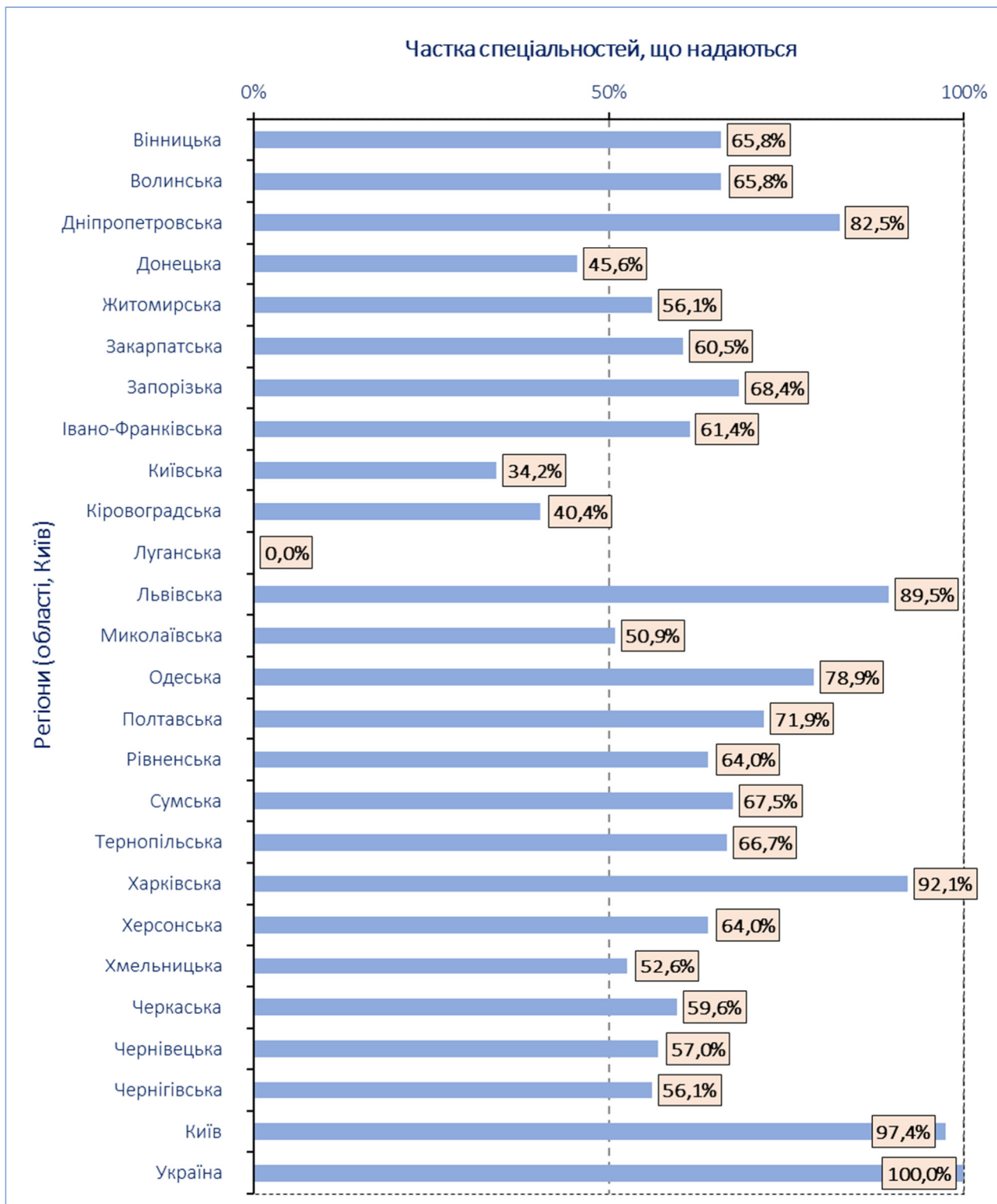

Рис. 7. Частка спеціальностей, що реалізуються в державних ЗВО у 2024 р.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З рис. 6 і 7 можна зрозуміти, що найменше реалізується спеціальностей в Київській, Кіровоградській і Донецькій областях: від 34 % до 46 % розглядуваних 114 спеціальностей. Натомість провідні університетські центри реалізують найбільше спеціальностей: Київ – 97 %, Харків (в місті усі державні заклади області) – 92 %, Львівська область – 89 %, Дніпропетровська – 82 %, Одеська – 79 %. Усереднений по регіонах рівень реалізації спеціальностей становить 65 %.

Загалом в Україні в державних закладах реалізуються усі чинні спеціальності, але різною мірою: з «менеджменту» підготовку здійснюють 145 (69 %) закладів, з «богослов'я» – 1 (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

ЗВО надають перевагу спеціальностям, які користуються попитом у широких верств населення, хоча часто за відповідними об'ягами підготовки не потрібні суспільству і економіці. Натомість, важливі для інноваційного, високотехнологічного розвитку, підвищення обороноздатності країни спеціальності нерідко дефіцитні. Зокрема, в Києві не надається спеціальність «суднобудування», яка затребувана промисловістю міста.

Рисунок 8 ілюструє диспропорції в пропозиціях спеціальностей.

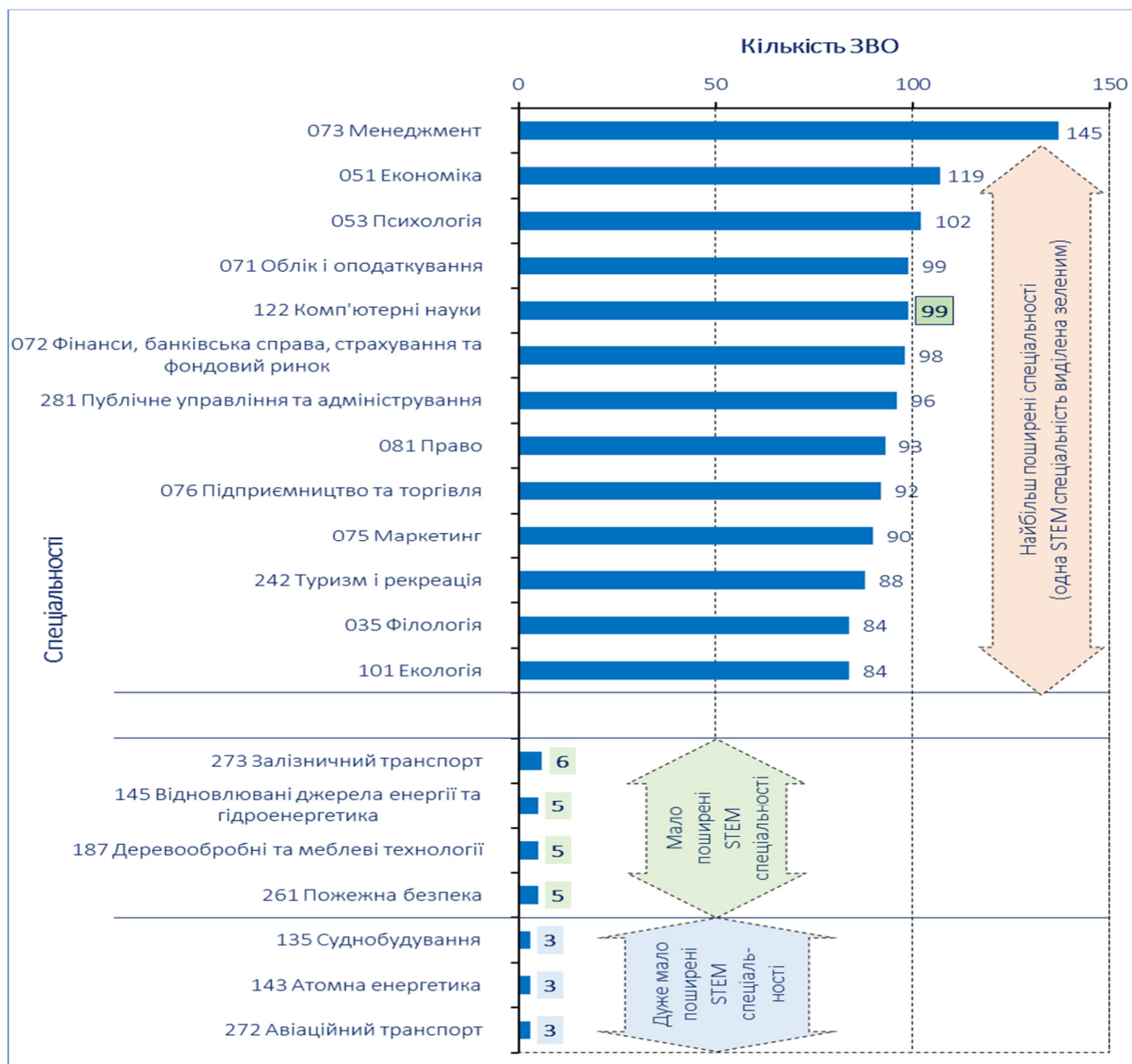

Рис. 8. Диспропорції в реалізації спеціальностей в державних ЗВО у 2024 р.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

У зв'язку з тим, що в регіонах одні спеціальності не надаються, а інші дублюються, на рис. 9 представлено регіональні коефіцієнти дублювання спеціальностей, як усереднені по спеціальностям регіону величини дублювання.

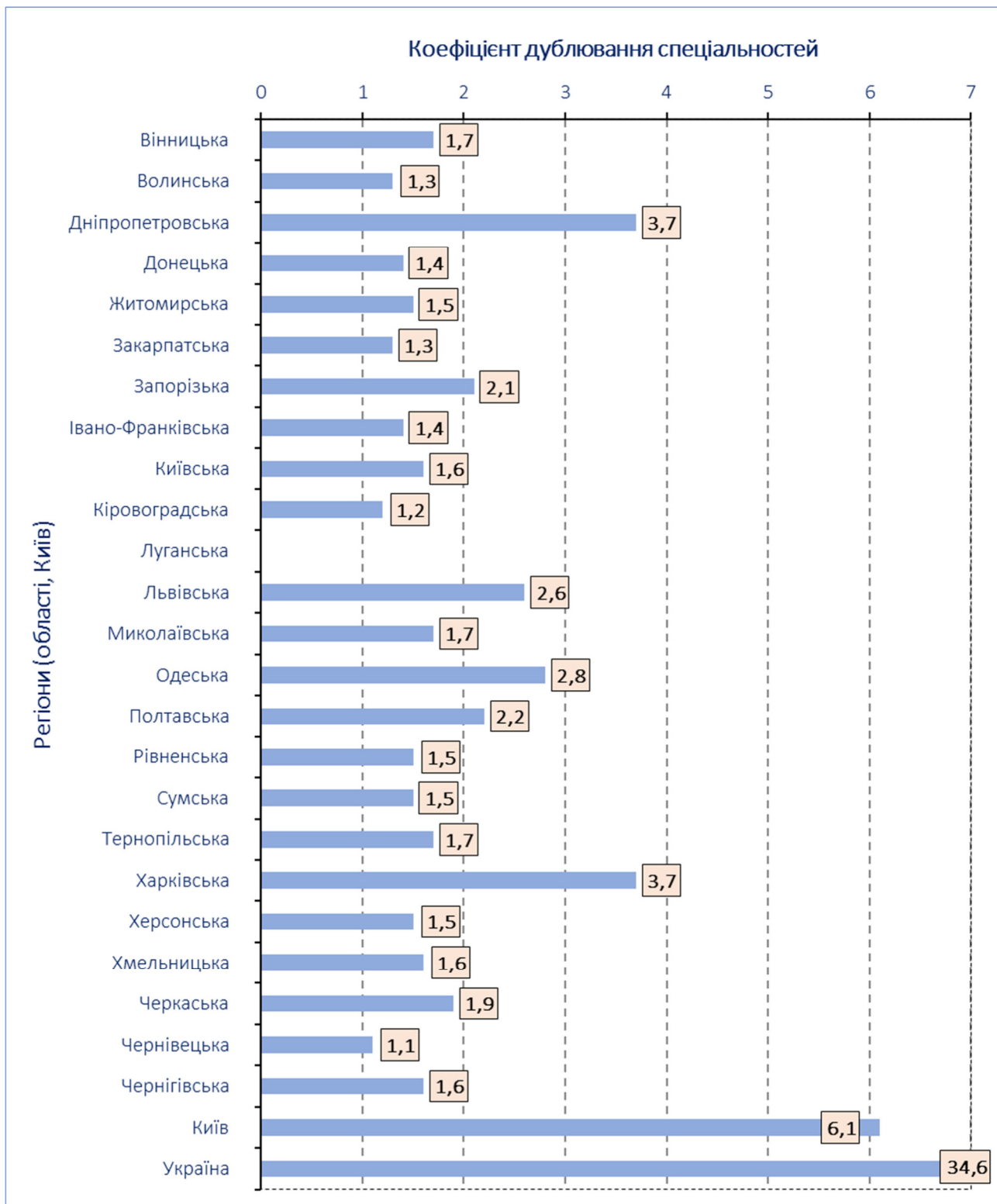

Рис. 9. Регіональні коефіцієнти дублювання спеціальностей в державних ЗВО у 2024 р.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

Рисунок 9 показує, що чим більше закладів у регіоні, тим більший коефіцієнт дублювання. Найбільші коефіцієнти дублювання у великих університетських регіонах, що свідчить про надлишок закладів у цих та ряді інших областей і Києві. Адже, надмірне дублювання – це розпорощення ресурсів, починаючи від дублювання кафедр і завершуючи навчальною та дослідницькою інфраструктурою. Це також – чинник малокомплектності академічних груп за дубльованими спеціальностями: за даними

ЄДЕБО майже усі державні ЗВО уражені наявністю малокомплектних груп. Усереднений по регіонах коефіцієнт дублювання становить 2,0, а усереднений по спеціальностях в Україні – 34,6.

Часто дублювання спеціальностей певних закладів у регіоні чи в межах міста досягає 100%. Наприклад, усі спеціальності малих Української академії друкарства (3,2 тис. студентів) і Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (3,0 тис. студентів) існують у великому Національному університеті «Львівська політехніка» (27,3 тис.).

ЗВО часто розширюють свій профіль не властивою їм підготовкою. У табл. 2 порівнюються фактичні рівні профільності класичних університетів, для яких багатогалузевість є закономірною, і спеціалізованих закладів, для яких надмірна багатогалузевість неприродна і призводить до розпорошення університетського потенціалу. Для порівняння обрано ЗВО, що реалізують 63 % і більше галузей знань, перелік яких складає 27 (без галузі знань «25. Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»).

Таблиця 2

Порівняння профільності класичних і спеціалізованих університетів

№	Назва ЗВО	Кількість (частка) галузей знань, що реалізуються
<i>I. Класичні університети із властивою для них багатогалузевістю</i>		
1	Запорізький національний університет	23 (85 %)
2	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	23 (85 %)
3	Хмельницький національний університет	22 (81 %)
4	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	21 (78 %)
5	Ужгородський національний університет	21 (78 %)
6	Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, переміщений	21 (78 %)
7	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	20 (74 %)
8	Західноукраїнський національний університет	20 (74 %)
9	Волинський національний університет імені Лесі Українки	19 (70 %)
10	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	19 (70 %)
11	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського	19 (70 %)
12	Сумський державний університет	19 (70 %)
13	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	19 (70 %)
14	Львівський національний університет імені Івана Франка	18 (67 %)
15	Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	18 (67 %)
<i>II. Спеціалізовані університети з невластивою для них багатогалузевістю</i>		
1	Національний університет водного господарства та природокористування	23 (85 %)

2	Луцький національний технічний університет	22 (81 %)
3	Національний авіаційний університет	21 (78 %)
4	Державний університет «Житомирська політехніка»	20 (74 %)
5	Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»	19 (70 %)
6	Державний біотехнологічний університет	19 (70 %)
7	Черкаський державний технологічний університет	19 (70 %)
8	Полтавський державний аграрний університет	17 (63 %)

Примітка: Зеленими кольором виділено профільні (спеціалізовані) ЗВО.
Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З табл. 2 видно, що серед найбільш багатогалузевих державних ЗВО багато закладів, які де-юре задекларовані як профільні (спеціалізовані).

Така ситуація особливо небезпечна для якості, коли багатопрофільним закладом є малий заклад, як, наприклад, Черкаський державний технологічний університет (див. табл. 2), у якому 3,6 тис. студентів. Це зумовлює наявність малих багатогалузевих кафедр із слабкими або взагалі відсутніми науковими школами, малокомплектних студентських груп тощо.

Нерідко відкривається підготовка за спеціальностями дуже далекими від профілю закладу, при цьому профільні спеціальності залишаються без уваги. Зокрема філософів готують заклади політехнічного, технологічного, авіаційного профілів, а політологів – політехнічного, машинобудівного, аграрного, будівельного профілів.

Наприклад, Державний університет «Житомирська політехніка» готує за нехарактерними для закладу спеціальностями «філософія», «філологія», «політологія», «психологія» і багатьма іншими, натомість не веде підготовку за спеціальностями «фізика та астрономія», «прикладна фізика» тощо.

Так само, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» реалізує неоднократно дубльовані в місті спеціальності «дошкільна освіта», «фізична культура і спорт», «хореографія», «філологія», «психологія», однак не пропонує відсутні в області спеціальності «фізика та астрономія», «прикладна фізика». При цьому в університеті спеціальність «дошкільна освіта» малокомплектна (усього 30 студентів), хоча в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка (384 студента), як і в переміщеному Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка (160 студентів), така підготовка ведеться у великих обсягах.

Цей ряд прикладів можна продовжити. Він, зокрема, свідчить про схильність «всіх готувати всіх», особливо у соціально-гуманітарній сфері, що не сприяє посиленню обороноздатності країни.

На рис. 10 показано регіональний розподіл багатогалузевих закладів, які реалізують понад 40 % галузей знань (без галузі знань «25. Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»).

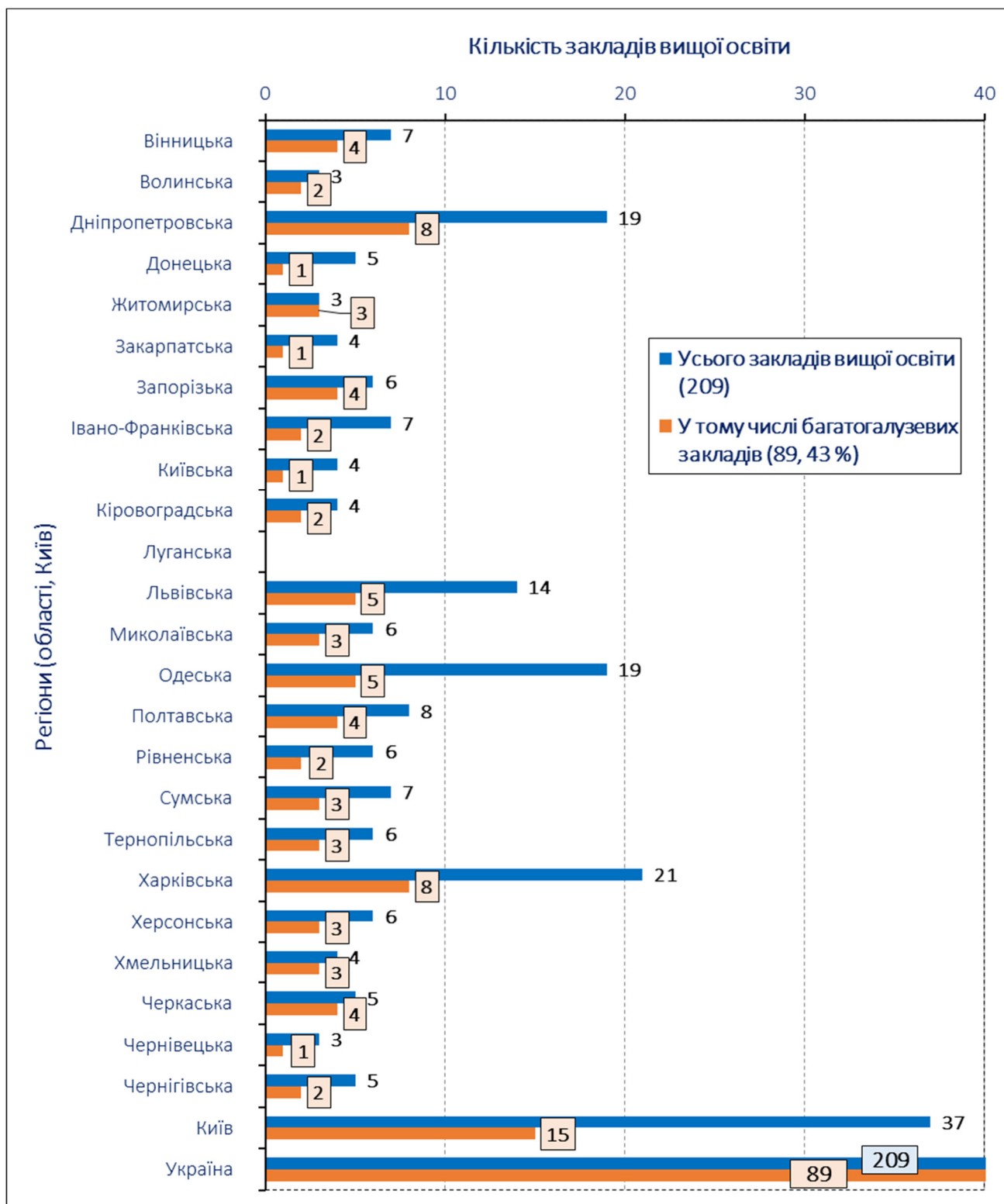

Рис. 10. Регіональний розподіл багатогалузевих закладів у 2024 р.

Примітка: 7 ЗВО МОН Дніпропетровської, Кіровоградської, Львівської, Одеської, Миколаївської, Харківської областей і Києва відповідно до урядових розпоряджень 2023-2024 рр. у стані реорганізації.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З рис. 10 зрозуміло, що зазвичай в регіонах існує значна кількість багатогалузевих ЗВО, що спричиняє невиправдане дублювання підготовки, насамперед у випадках, коли заклади розміщені в одному місті. Наприклад, у Житомирі всі 3 заклади багатогалузеві. Загалом в Україні 89, або 43 %, ЗВО

– багатогалузеві. При цьому, якщо виключити з розгляду відокремлені підрозділи (у тому числі 1 багатогалузевий), то частка багатогалузевих закладів серед 172 університетів, академій, інститутів перевищить 51 %.

Ураховуючи, що надмірне дублювання спеціальностей, розпорошення університетського середовища передовсім відбуваються, якщо заклади зосереджені в одному місті, важливо знати розподіл закладів по містах України.

Загалом 209 державних ЗВО знаходяться у 49 містах країни, починаючи від найменшого м. Косів з 9 тис. населення до найбільшого м. Київ з населенням 3 млн.

На рис. 11 показано розподіл закладів за містами України.

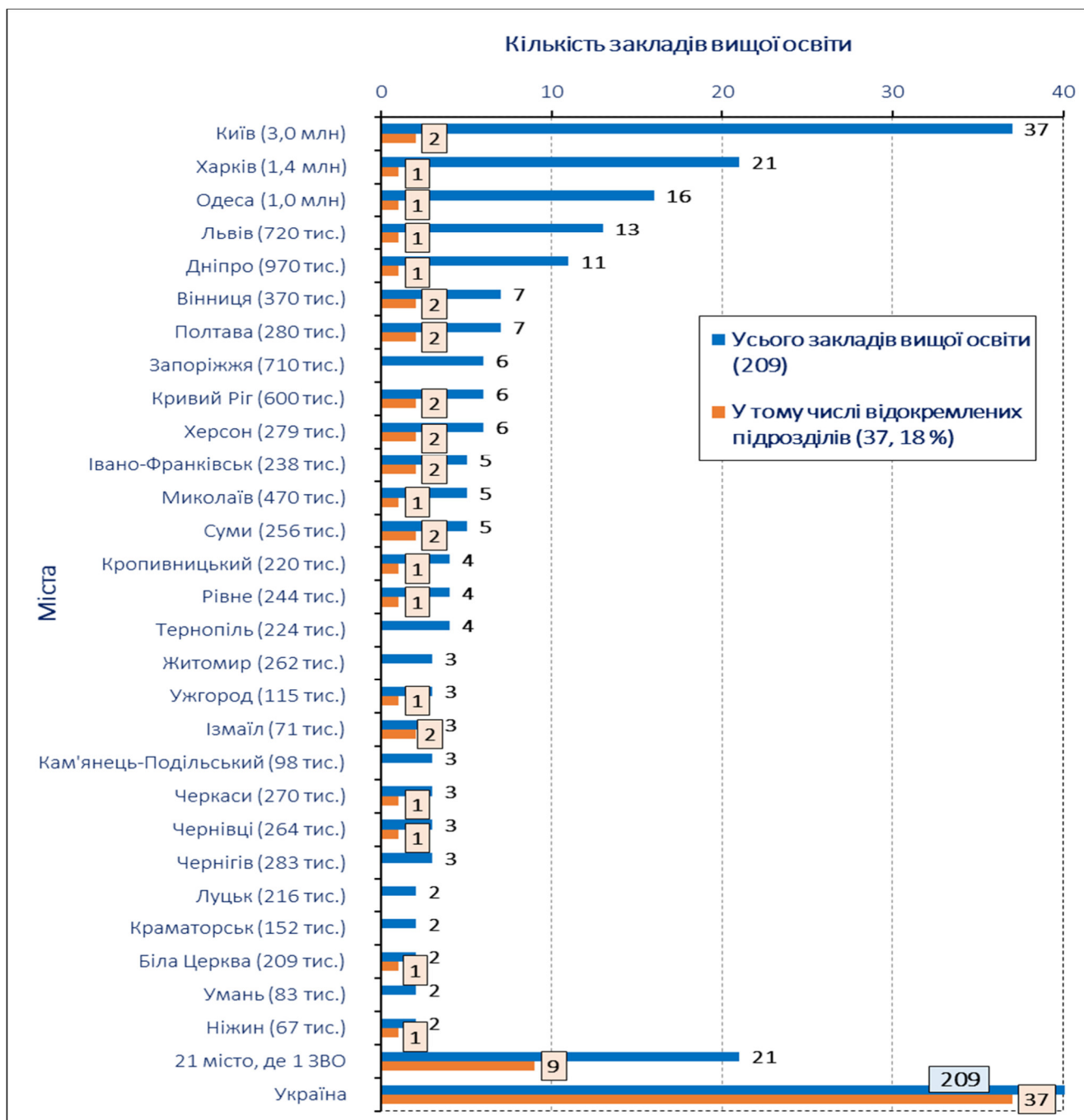

Рис. 11. Розподіл закладів за містами у 2024 р.

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З рис. 11 видно, що 28 міст, у яких 13,1 млн населення, мають більше 1 закладу, усього в них 188 (90 %) ЗВО, у тому числі 28 (76 %) відокремлених підрозділів. У цих містах пересічно на 1 заклад припадає 70 тис. населення. Однак цей показник варіюється по містах: наприклад, у Полтаві (280 тис.) становить 40 тис., що у 7 раз менше, ніж у рівновеликому Хмельницькому (274 тис.), у якому 1 заклад. Загалом по 1 ЗВО мають 21 місто, у них 10 % закладів (24 % відокремлених підрозділів).

У 23 обласних центрах і Києві знаходиться 171 (82 %) заклад, у них 91 % студентів, що здобувають освіту у державних ЗВО. В інших містах – 38 (18 %) закладів, у яких 9 % студентів.

У табл. 3 представлено розподіл державних ЗВО по регіональних центрах, інших містах регіонів.

Таблиця 3

Розподіл державних ЗВО по регіональних (обласних) центрах, інших містах регіонів

Регіон (область)	ЗВО у регіональному (обласному) центрі		ЗВО в інших містах, де більше 1 закладу		ЗВО в інших містах, де 1 заклад	
	Кількість ЗВО	Середня величина ЗВО, тис.	Кількість ЗВО	Середня величина ЗВО, тис.	Кількість ЗВО	Величина ЗВО, тис.
Вінницька	7	4,3	-	-	-	-
Волинська	2	9,3	-	-	1	0,004
Дніпропетровська	11	4,4	6	1,6	2	1,3
Донецька	2	0,7	-	-	3	1,3
Житомирська	3	5,8	-	-	-	-
Закарпатська	3	4,7	-	-	1	2,7
Запорізька	6	6,2	-	-	-	-
Івано-Франківська	5	4,7	-	-	2	0,3
Київська	-	-	2	3,3	2	4,7
Кіровоградська	4	2,7	-	-	-	-
Луганська	-	-	-	-	-	-
Львівська	13	6,3	-	-	1	4,2
Миколаївська	5	2,8	-	-	1	0,7
Одеська	16	3,5	3	1,1	-	-
Полтавська	7	3,7	-	-	1	3,9
Рівненська	4	3,1	-	-	2	1,5
Сумська	5	3,5	-	-	2	1,0
Тернопільська	4	7,1	-	-	2	1,2
Харківська	21	5,1	-	-	-	-
Херсонська	6	1,7	-	-	-	-
Хмельницька	1	7,3	3	2,8	-	-
Черкаська	3	4,0	2	5,3	-	-
Чернівецька	3	5,6	-	-	-	-
Чернігівська	3	3,3	2	1,5	-	-
Київ	37	5,5	-	-	-	-
Україна	171	4,6	18	2,6	20	1,8

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

З табл. 3 можна зрозуміти, що в регіональних (обласних) центрах заклади більші (у середньому 4,6 тис. студентів в одному), ніж в інших містах. Однак пересічно заклади малі. Їх детальний розгляд в окремих містах дасть змогу прийняти рішення про укрупнення ЗВО. Серед вірогідних кандидатів на об'єднання/приєднання відокремлені підрозділи.

Наприклад, Західноукраїнський національний університет, маючи відокремлені інститути у сусідніх областях, їх обласних центрах породжує багатоаспектні неефективності. По-перше, розпорошує і деконцентрує власний університет, що утруднює його входження в провідні міжнародні університетські рейтинги. По-друге, відокремлені інститути повністю дублюють спеціальності, що реалізують місцеві університети.

Або в м. Ізмаїл Одеської області поряд з місцевим університетом функціонують два подібні за профілем (готують фахівців із спеціальності «морський та внутрішній водний транспорт») відокремлені інститути, однак один з них підпорядкований київському Державному університету інфраструктури та технологій, а інший – Національному університету «Одеська морська академія».

Разом з тим, якщо відокремлений підрозділ знаходиться у місті, в якому немає інших ЗВО, то такий підрозділ доцільно зберегти і розвивати як містоутворюючий.

З табл. 3 також видно, що виключно в регіональних (обласних) центрах знаходяться заклади 7 областей і Києва, а саме: Вінницької, Житомирської, Запорізької, Кіровоградської, Харківської, Херсонської, Чернівецької областей та міста Києва.

Водночас, у 10 областях існують університетські міста, де історично знаходяться державні ЗВО або новоутворені заклади є єдиними. Хоча їх величина часто мала, ці заклади все ж слід залишити як містоутворювальні. Більше того, їм слід надати цільову допомогу у розвитку конкурентоспроможності. У табл. 4 зазначено ці заклади, як і міста, де вони знаходяться.

Таблиця 4

Перелік державних ЗВО, які історично або одні існують в окремих містах України

Область	Місто	Населення міста, тис.	ЗВО	Контингент закладу, тис.
Дніпропетровська	Кам'янське	230	Дніпровський державний технічний університет	2,1
Донецька	Слов'янськ	110	Донбаський державний педагогічний університет	1,6
Закарпатська	Мукачево	86	Мукачівський державний університет	2,7
Київська	Біла Церква	209	Білоцерківський національний аграрний університет	6,3
	Ірпінь	70	Державний податковий університет	4,0
	Переяслав	27	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	5,4
Львівська	Дрогобич	75	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	4,2
Одеська	Ізмаїл	71	Ізмаїльський державний гуманітарний університет	1,4
Полтавська	Кременчук	218	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського	3,9

Рівненська	Острог	16	Національний університет «Острозька академія»	2,8
Сумська	Глухів	34	Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка	1,7
Чернігівська	Ніжин	67	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя	1,9

Джерело: Складено на підставі (ЄДЕБО, 2024).

Висновки до розділу 1.

Із вищезазначеного можна зробити наступні висновки.

1. Аналітичний огляд характеристик вітчизняної мережі 209 державних закладів вищої освіти (ЗВО), які складають основу національної вищої освіти, виявляє низку мережевих недосконалостей щодо ефективності і конкурентоспроможності вітчизняної вищої освіти.

2. Мережа містить як потужні заклади, що беруть участь у провідних міжнародних рейтингах, але яких небагато, так і значну кількість слабких, неефективних ЗВО.

3. Національна мережа ЗВО потребує оптимізації з огляду на домінування малопотужних закладів, які не спроможні забезпечити необхідну якість освіти, часто дублюють підготовку в одному місті, готують фахівців за спеціальностями, які не актуальні для суспільства, економіки, не відповідають профілю закладу, натомість споживають значні ресурси.

4. Результати аналітичного дослідження можуть слугувати підставою для прийняття рішень з підвищення ефективності й конкурентоспроможності ЗВО України, насамперед шляхом їх укрупнення, для проведення пріоритетних реформ вищої освіти, необхідних у воєнний і післявоєнний періоди, підвищення обороноздатності держави та успішної євроінтеграції країни.

У наступному розділі 2 наводиться детальний аналіз мережі ЗВО в кожному з регіонів (без тимчасово окупованих українських АР Крим і м. Севастополь, для яких відсутні дані).

Розділ 2.

РЕГІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У розділі для характеристики відомчої належності ЗВО використано такі скорочення:

- МОН – Міністерство освіти і науки України,
- МОЗ – Міністерство охорони здоров'я України,
- МКтаІП – Міністерство культури та інформаційної політики України,
- МВС – Міністерство внутрішніх справ України,
- МФ – Міністерство фінансів України,
- МЮ – Міністерство юстиції України,
- МЗДтаПР – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
- ДСНС – Державна служба України з надзвичайних ситуацій,
- ДСС – Державна служба статистики України
- НАН – Національна академія наук України,
- НААН – Національна академія аграрних наук України,
- НАПН – Національна академія педагогічних наук України.

Також використано скорочення назв закладів, які зазначаються для кожного ЗВО окремо.

Дані про чисельність населення областей і міст наведено станом на 1 січня 2022 р.

Дані про ЗВО наведено станом на 15 березня 2024 р. з використанням ЄДЕБО. Ці дані порівнюються з даними 2022 р. станом на 21 березня того року.

Не розглядаються ЗВО, основною галуззю знань підготовки для яких є «25. Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону», а також підготовка за спеціальностями цієї галузі в інших закладах.

Терміни «ЗВО», «заклади», «відокремлені підрозділи» для цілей цього дослідження, як правило, вживаються синонімічно. У необхідних випадках зазначаються окремо самостійні заклади і відокремлені підрозділи закладів.

Також у відповідних випадках позначено переміщені заклади і заклади, що в стані реорганізації.

2.1. Характеристика державних ЗВО у Вінницькій області

Вінницька область:

- населення 1,6 млн;
- університетське місто – Вінниця, 370 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 5 університетів і 2 відокремлені інститути університетів інших міст (Києва і Тернополя). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 29830 студентів (100 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 4,3 тис. в одному такому ЗВО. Усі заклади знаходяться у м. Вінниця.

Університетська мережа Вінницької області строката і потребує оптимізації. Вона складається із середніх, малих і дуже малого закладів, у ній значною мірою дублюється підготовка, водночас відсутній класичний університет, що не типово для міст і областей із значним населенням.

Державні ЗВО області такі.

м. Вінниця

1) Вінницький національний аграрний університет (ВНАУ), МОН, 6216 студентів;

- 2) Вінницький національний технічний університет (ВНТУ), МОН, 6012 студентів;
- 3) Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (ВДПУ), МОН, 5502 студента;
- 4) Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова (ВНМУ), МОЗ, 4870 студентів;
- 5) Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету (м. Київ) (ВТЕІ ДТЕУ), МОН, 3635 студентів;
- 6) Донецький національний університет імені Василя Стуса (ДонНУ), МОН, переміщений, 2847 студентів;
- 7) Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль) (ВННІЕ ЗУНУ), МОН, 748 студентів.

З огляду на профіль підготовки зазначені заклади характеризуються так:

- 1) ВДПУ (14 галузей знань, або 52 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ДонНУ (відповідно 14, 52 %), переміщений,
- 3) ВНАУ (12, 44 %),
- 4) ВНТУ (12, 44 %),
- 5) ВТЕІ ДТЕУ (11, 41 %),
- 6) ВННІЕ ЗУНУ (2, 7 %),
- 7) ВНМУ (1, 4 %).

Відсоток дублювання спеціальностей закладу в межах міста такий.

- 1) ВННІЕ ЗУНУ (100 %),
- 2) ВТЕІ ДТЕУ (100 %),

- 3) ДонНУ (83 %), переміщений,
- 4) ВНАУ (71 %),
- 5) ВДПУ (57 %),
- 6) ВНТУ (38 %),
- 7) ВНМУ (17 %).

З цього переліку видно, що більшість закладів значною мірою втратили задекларовану профільність, стали багатогалузевими, відтак у певних випадках дублюють підготовку. Наприклад, 100 % спеціальностей ВННІЕ ЗУНУ і 65 % спеціальностей ВТЕІ ДТЕУ існують у ВНАУ. Водночас у іншій групі закладів (ВДПУ, ВНТУ і ВНМУ) із 55 спеціальностей дублюються лише 3 (5 %); отже, ці заклади можуть стати взаємодоповняльною основою для формування багатогалузевого класичного університету у Вінниці.

Загалом у межах міста окремі спеціальності дублюються у ЗВО надмірно: 4-кратно (облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; маркетинг; право; публічне управління та адміністрування) і 5-кратно (економіка; менеджмент; підприємництво та торгівля).

З урахуванням величини, дублювання підготовки і територіального розташування закладів доцільним є їх укрупнення.

Мета укрупнення: Утворення більш потужних конкурентоспроможних регіональних університетів.

2.2. Характеристика державних ЗВО у Волинській області

Волинська область:

- населення 1,0 млн;

- університетські міста – Луцьк, 216 тис., Нововолинськ, 50 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 2 університети і 1 відокремлений інститут університету іншої (Тернопольської) області. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 18555 студентів (143 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 6,2 тис. в одному такому ЗВО. Два університети знаходяться у м. Луцьк, 1 інститут – у м. Нововолинськ.

Університетська мережа Волинської області потребує оптимізації. У ній наявні 2 ЗВО середньої величини і 1 дуже малий інститут університету, які дублюють підготовку, один з університетів втратив свою первинну профільну орієнтацію.

Державні ЗВО області такі.

м. Луцьк

- 1) Волинський національний університет імені Лесі Українки (ВНУ), МОН, 9496 студентів;
- 2) Луцький національний технічний університет (ЛНТУ), МОН, 9055 студентів.

м. Нововолинськ

1) Нововолинський навчально-науковий інститут економіки та менеджменту Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль) (НННІЕМ ЗУНУ), МОН, 4 студента.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО Волинській області.

Мета укрупнення: Утворення потужного регіонального університету.

Підстави укрупнення:

м. Луцьк

В одному місті з населенням 216 тис. паралельно функціонують два середніх багатогалузевих університети; нижче зазначено кількість галузей знань підготовки у згаданих закладах:

1) ЛНТУ (22 галузі знань, або 81 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),   2) ВНУ (відповідно 19, 70 %).

З наведеного видно, що класичний університет ВНУ істотно поступається за багатогалузевістю «профільному» ЛНТУ.

У двох цих закладах підготовка дублюється за 23 спеціальностями, що становить 49 % спеціальностей ЛНТУ, а саме: освітні, педагогічні науки; середня освіта; фізична культура і спорт; дизайн; філологія; економіка; психологія; журналістика; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; менеджмент; маркетинг; підприємництво та торгівля; право; екологія; комп'ютерні науки; кібербезпека та захист інформації; лісове господарство; соціальне забезпечення; готельно-ресторанна справа; туризм і рекреація; публічне управління та адміністрування; міжнародні економічні відносини.

Більшість з цих спеціальностей невластива профільному ЛНТУ.

м. Нововолинськ

У дуже малому НННІЕМ ЗУНУ існує єдина спеціальність, яка дублюється і в ВНУ, і в ЛНТУ.

2.3. Характеристика державних ЗВО у Дніпропетровській області

Дніпропетровська область:

- населення 3,2 млн;
- університетські міста – Дніпро, 970 тис., Кривий Ріг, 600 тис., Кам'янське – 230 тис., Нікополь – 105 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 13 університетів, 2 академії, а також 3 інститути і 1 філія як відокремлені підрозділи університетів. З-поміж них 4 переміщені. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 59967 студентів (110 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 3,2 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 11 знаходяться у м. Дніпро, 6 – у м. Кривий Ріг, 1 – у м. Кам'янське та 1 – у м. Нікополь.

Університетська мережа Дніпропетровської області суперечлива і потребує оптимізації. З одного боку, у ній наявні потужні Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (місце за рейтингом Таймс (THE) – 1201-1500) та Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», які перспективні для набуття статусу університетів світового класу. З іншого боку, існує велика кількість дрібних закладів, що масово дублюють підготовку, втратили свою первісну профільну орієнтацію і малоперспективні з огляду на конкурентоспроможність.

Державні ЗВО області такі.

м. Дніпро

- 1) Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (НТУДП), МОН, 10819 студентів;
- 2) Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (ДНУ), МОН, 7667 студентів;
- 3) Дніпровський державний аграрно-економічний університет (ДДАЕУ), МОН, 6000 студентів;
- 4) Університет митної справи та фінансів (УМСФ), МОН, 5928 студентів;
- 5) Український державний університет науки і технологій (УДУНТ), МОН, 5767 студентів;
- 6) Придніпровська державна академія будівництва та архітектури (ПДАБА), МОН, у стані реорганізації, 3582 студента;
- 7) Дніпровський державний університет внутрішніх справ (ДДУВС), МВС, 2654 студента;
- 8) Дніпровський державний медичний університет (ДДМУ), МОЗ, 2610 студентів;
- 9) Приазовський державний технічний університет (ПДТУ), МОН, переміщений, 1620 студентів;
- 10) Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту (ПДАФКіС), МОН, 791 студент;
- 11) Горлівський інститут іноземних мов Донбаського державного педагогічного університету (ГІІМ ДДПУ), МОН, переміщений, 582 студента.

м. Кривий Ріг

- 1) Криворізький національний університет (КНУ), МОН, 3409 студентів;
- 2) Криворізький державний педагогічний університет (КДПУ), МОН, 2886 студентів;
- 3) Державний університет економіки і технологій (ДУЕТ), МОН, 2003 студента;
- 4) Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ (КННІ ДонДУВС), МВС, 597 студентів;
- 5) Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (ДонНУЕТ), МОН, переміщений, 534 студента;
- 6) Навчально-науковий інститут бізнесу та гостинності ДонНУЕТ (ННІБГ ДонНУЕТ), МОН, переміщений, 18 студентів.

м. Кам'янське

- 1) Дніпровський державний технічний університет (ДДТУ), МОН, 2129 студентів.

м. Нікополь

- 1) Нікопольський факультет Українського державного університету науки і технологій (НФ УДУНТ), МОН, 371 студент.

При цьому середня величина закладу у м. Дніпро – 4,4 тис., у м. Кривий Ріг – 1,6 тис. студентів.

Багато ЗВО, формально визначених як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети, що зумовлює надлишок таких університетів у місті.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Дніпро

- 1) НТУДП (22 галузі знань, або 81 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ДНУ (відповідно 21, 78 %),
- 3) УДУНТ (16, 59 %),
- 4) ПДТУ (15, 56 %), переміщений,
- 5) УМСФ (14, 52 %),
- 6) ПДАБА (13, 48 %), у стані реорганізації,
- 7) ДДАЕУ (7, 26 %),
- 8) ДДУВС (6, 22 %),
- 9) ГІМ ДДПУ (3, 11 %), переміщений,
- 10) ПДАФКіС (2, 7 %),
- 11) ДДМУ (1, 4 %).

З переліку видно, що, як і в класичному університеті ДНУ, підготовка здійснюється за понад 40 % галузей знань ще у 5 ЗВО, які за назвами конкретно профільні (разом 6 ЗВО). Дійсну профілізацію зберігають ДДМУ, ПДАФКіС і ГІМ ДДПУ.

м. Кривий Ріг

- 1) КНУ (15 галузей знань, або 56 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ДУЕТ (відповідно 14, 52 %),
- 3) ДонНУЕТ (9, 33 %), переміщений,
- 4) ҚДПУ (7, 26 %),
- 5) КННІ ДонДУВС (2, 7 %),
- 6) ННІБГ ДонНУЕТ (2, 7 %), переміщений.

Привертає увагу надмірна багатогалузевість малого ДУЕТ, що вказує на велику його внутрішню розпорошеність.

м. Кам'янське

ДДТУ (14, 52 %).

м. Нікополь

НФ УДУНТ (1, 4 %).

Відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО Дніпра і Кривого Рогу такий.

м. Дніпро

- 1) ДДУВС (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) ПДАБА (відповідно 100 %), у стані реорганізації,
- 3) ПДТУ (100 %),
- 4) ПДАФКіС (100 %),
- 5) ГІМ ДДПУ (100 %), переміщений,
- 6) НТУДП (96 %),
- 7) УМСФ (93 %),
- 8) УДУНТ (91 %),
- 9) ДНУ (77 %),
- 10) ДДАЕУ (65 %),
- 11) ДДМУ (25 %).

Усереднене по закладах міста дублювання спеціальностей становить 86 %.

Усього 6 закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ДНУ – 14, ДДАЕУ – 6 спеціальностей, ДДМУ і УДУНТ – по 3, НТУДП і УМСФ – по 2 спеціальності. Разом таких спеціальностей 30 (34 %) із 88 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Дніпро.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 26 спеціальностями 11 галузей знань. Водночас низка спеціальностей дублюються багатократно: економіка; менеджмент – 8-кратно; філологія; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; публічне управління та адміністрування – 7-кратно; маркетинг; підприємництво та торгівля; комп'ютерні науки – 6-кратно.

У ряді закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 86 % спеціальностей малої ПДАБА і 81 % УДУНТ існують у значно більшому НТУДП. Також 81 % УМСФ та 67 % дуже малої ПДАФКіС надаються в істотно більшому ДНУ.

м. Кривий Ріг

1) ННІБГ ДонНУЕТ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста), переміщений,

- 2) ДУЕТ (відповідно 82 %),
- 3) ДонНУЕТ (79 %), переміщений,
- 4) КНУ (65 %),
- 5) КДПУ (50 %),
- 6) КННІ ДонДУВС (50 %).

Усереднене по закладах міста дублювання спеціальностей становить 72 %.

Усього 5 закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше КНУ – 9, КДПУ – 7 спеціальностей, ДУЕТ – 4, ДонНУЕТ – 2, КННІ ДонДУВС – 1 спеціальність. Разом таких спеціальностей 23 (49 %) із 47 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Кривий Ріг.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 67 спеціальностями 23 галузей знань. Водночас низка спеціальностей дублюються: підприємництво та торгівля – 4-кратно; економіка; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; менеджмент; маркетинг; право; галузеве машинобудування; публічне управління та адміністрування – 3-кратно.

У ряді закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 100 % спеціальностей ННІБГ ДонНУЕТ надаються в ДонНУЕТ, 64 % спеціальностей дуже малої ДонНУЕТ існують в ДУЕТ, у свою чергу, 68 % спеціальностей ДУЕТ – у КНУ.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільне значне укрупнення ЗВО Дніпропетровської області.

Мета укрупнення: Утворення в області потужних конкурентоспроможних університетів.

Достатньо широкопрофільний ДДТУ (14 галузей знань) у місті з населенням 230 тис. та розвинутою промисловістю доцільно перетворити в класичний Кам'янський державний університет, надати йому цільову допомогу в розвитку.

2.4. Характеристика державних ЗВО в Донецькій області

Донецька область:

- населення 4,2 млн;

- університетські міста (на підконтрольній частині) – Краматорськ, 152 тис., Слов'янськ, 110 тис., Покровськ, 63 тис., Лиман, 22 тис.

- у 2024 р. на території області функціонувало 3 університети і 2 академії. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 5279 студентів (30 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 1,1 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 2 знаходяться у м. Краматорськ і по 1 – у м. Слов'янськ, Покровськ і Лиман.

Університетська мережа Донецької області (підконтрольної частини) значною мірою містить переміщені заклади, подрібнена і потребує оптимізації з урахуванням її специфіки. Мережа складається з малих і дуже малих ЗВО у чотирьох містах. Більшість закладів істотно дублюють підготовку.

Державні ЗВО області такі.

м. Краматорськ

- 1) Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА), МОН, 1087 студентів;
- 2) Донбаська національна академія будівництва і архітектури (ДНАБА), МОН, 306 студентів.

м. Слов'янськ

- 1) Донбаський державний педагогічний університет (ДДПУ), МОН, 1633 студента.

м. Покровськ

- 1) Донецький національний технічний університет (ДНТУ), МОН, 1210 студентів.

м. Лиман

- 1) Донецький національний медичний університет (ДНМУ), МОЗ, 1043 студента.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Краматорськ

- 1) ДДМА (9 галузей знань, або 33 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ДНАБА (відповідно 5, 19 %).

м. Слов'янськ

- 1) ДДПУ (6, 22 %).

м. Покровськ

- 1) ДНТУ (15, 56 %).

м. Лиман

- 1) ДНМУ (2, 5 %).

Із зазначеного видно, що багатогалузевим закладом є ДНТУ, який за назвою конкретно профільний. Привертає увагу надмірна багатогалузевість малого ДНТУ, що свідчить про його внутрішню розпорошеність.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО області такий.

м. Краматорськ

- 1) ДДМА (дублюються 70 % спеціальностей у державних закладах області),
- 2) ДНАБА (відповідно 50 %).

м. Слов'янськ

- 1) ДДПУ (23 %).

м. Покровськ

- 1) ДНТУ (52 %).

м. Лиман

- 1) ДНМУ (20 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО області становить 43 %.

Усі 5 закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: ДНТУ – 14, ДДПУ – 10, ДДМА – 6, ДНМУ – 4, ДНАБА – 3 спеціальностей. Разом таких спеціальностей 37 (71 %) із 52 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються в Донецькій області.

Загалом у державних закладах області не здійснюється підготовка за 62 спеціальностями 20 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей 9 галузей знань, серед яких 02. Культура і мистецтво, 06. Журналістика, 09. Біологія та біохімія, 11. Математика та статистика, 20. Аграрні науки та продовольство, 21. Ветеринарія. Водночас багато спеціальностей дублюються, зокрема неоднократно – економіка; облік і оподаткування; менеджмент; публічне управління та адміністрування. Частина спеціальностей (33 %) дуже малої ДНАБА існує в малій ДДМА в одному місті.

З огляду на багатогалузевість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО області, насамперед у м. Краматорськ.

Мета укрупнення: Утворення в області потужних конкурентоспроможних університетів.

2.5. Характеристика державних ЗВО у Житомирській області

Житомирська область:

- населення 1,2 млн;
- університетські міста – Житомир, 262 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 3 університети, що знаходяться у м. Житомир. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 17394 студента (130 % порівняно з 2022 р.), або пересічно 5,8 тис. студентів в одному університеті.

Університетська мережа Житомирської області потребує оптимізації. У ній наявні 3 невеликі ЗВО, які дублюють підготовку, два з них втратили профільну орієнтацію.

Державні ЗВО області такі.

м. Житомир

- 1) Державний університет «Житомирська політехніка» (ДУЖП), МОН, 7376 студентів;
- 2) Поліський національний університет (ПНУ), МОН, 5288 студентів;
- 3) Житомирський державний університет імені Івана Франка (ЖДУ), МОН, 4730 студентів.

З огляду на дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО Житомира.

Мета укрупнення: Утворення потужного регіонального університету.

Підстави укрупнення:

В одному місті з населенням 262 тис. паралельно функціонують три невеликих багатогалузевих університети; нижче зазначено кількість галузей знань підготовки у закладах:

1) ДУЖП (20 галузей знань, або 74 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...), 2) ЖДУ (відповідно 16, 59 %), 3) ПНУ (13, 48 %).

З наведеного видно, що класичний ЖДУ поступається за багатогалузевістю «профільному» ДУЖП.

Підготовка у трьох закладах за багатьма спеціальностями значно дублюється.

- 1) ПНУ (дублюється 79 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) ДУЖП (відповідно 63 %);

3) ЖДУ (47 %).

Зокрема 3-кратно (100 %) дублюються вісім спеціальностей: психологія; менеджмент; маркетинг; право; екологія; комп'ютерні науки; туризм і рекреація; публічне управління та адміністрування.

2.6. Характеристика державних ЗВО у Закарпатській області

Закарпатська область:

- населення 1,3 млн;
- університетські міста – Ужгород, 115 тис., Мукачево, 86 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 2 університети, 1 академія і 1 відокремлений інститут університету (м. Київ). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 16823 студента (113 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 4,2 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 3 знаходяться у м. Ужгород, 1 – у м. Мукачево.

Університетська мережа Закарпатської області потребує оптимізації. Вона складається з одного великого (який у рейтингу Таймс, ТНЕ, у групі 1500+ з перспективою стати університетом світового класу, увійти до групи топ-500), одного малого та двох дуже малих закладів, має дублювання підготовки.

Державні ЗВО області такі.

м. Ужгород

1) Ужгородський національний університет (УжНУ), МОН, 13250 студентів;

2) Ужгородський торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету (м. Київ) (УТЕІ ДТЕУ), МОН, 512 студентів;

3) Закарпатська академія мистецтв (ЗАМ), МКтаІП, 320 студентів.

м. Мукачево

1) Мукачівський державний університет (МДУ), МОН, 2741 студент.

З огляду на величину, дублювання і територіальне розташування закладів доцільне укрупнення ЗВО у м. Ужгород.

Мета укрупнення: Розвиток потужного, глобально конкурентоспроможного регіонального багатогалузевого університету.

Підстави укрупнення:

Два ЗВО, хоча і є вузькопрофільними, про те дуже малі.

Нижче наведено перелік ЗВО із зазначенням кількості галузей знань підготовки.

м. Ужгород

1) УжНУ (21 галузь знань, або 78 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

2) УТЕІ ДТЕУ (відповідно 3, 11 %),

3) ЗАМ (1, 4 %).

В УТЕІ ДТЕУ з 6 спеціальностей 5 (83 %) існують в УжНУ.

м. Мукачево

1) МДУ (7 галузей знань, або 26 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...).

Доцільним є збереження і подальший розвиток МДУ як містоутворювального закладу шляхом надання цільової підтримки.

2.7. Характеристика державних ЗВО у Запорізькій області

Запорізька область:

- населення 1,7 млн;
- університетські міста – Запоріжжя, 710 тис., Мелітополь (окупований), 150 тис., Бердянськ (окупований), 109 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 6 університетів. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 37221 студент (99 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 6,2 тис. в одному ЗВО. Тепер усі 6 закладів знаходяться у м. Запоріжжя, з них 2 переміщені з Мелітополя та 1 – з Бердянська.

Університетська мережа Запорізької області потребує оптимізації. У ній наявні заклади різної величини, більшість з яких дублюють підготовку, втратили свою первісну профільну орієнтацію і малоперспективні з огляду на конкурентоспроможність.

Державні ЗВО області такі.

м. Запоріжжя

- 1) Національний університет «Запорізька політехніка» (НУЗП), МОН, 11339 студентів;
- 2) Запорізький національний університет (ЗНУ), МОН, 10168 студентів;
- 3) Запорізький державний медико-фармацевтичний університет (ЗДМФУ), МОН, 4876 студентів;
- 4) Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (ТДАТУ), МОН, переміщений, 4839 студентів;

5) Бердянський державний педагогічний університет (БДПУ), МОН, переміщений, 3415 студентів;

6) Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (МДПУ), МОН, переміщений, 2584 студента.

З переліку видно, що 4 заклади (67 %) є малими (мають менше 5 тис. здобувачів).

Багато ЗВО, формально визначених як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

- 1) ЗНУ (23 галузі знань, або 85 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) НУЗП (відповідно 19, 70 %),
- 3) ТДАТУ (12, 44 %), переміщений,
- 4) МДПУ (12, 44 %), переміщений,
- 5) БДПУ (10, 37 %), переміщений,
- 6) ЗДМУ (1, 4 %).

З наведеного видно, що, як і в класичному університеті ЗНУ, підготовка за понад 40 % галузей знань здійснюється ще у 3 ЗВО, які за назвами конкретно профільні (разом 4 ЗВО). Дійсну профілізацію зберігає лише ЗДМУ. Привертає увагу багатогалузевість малого МДПУ, що вказує на велику його внутрішню розпорошеність.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО у межах міста такий.

- 1) БДПУ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах Запоріжжя),
- 2) МДПУ (відповідно 96 %),
- 3) ЗНУ (80 %),
- 4) НУЗП (77 %),
- 5) ТДАТУ (75 %),
- 6) ЗДМФУ (17 %).

Усереднене по державних ЗВО міста дублювання спеціальностей становить 74 %.

Усього 5 закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ЗНУ – 11, НУЗП – 10 спеціальностей, ЗДМФУ, ТДАТУ – по 3, МДПУ – 1 спеціальність. Разом таких спеціальностей 32 (41 %) із 78 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Запоріжжя.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 36 спеціальностями 15 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей галузі знань 16. Хімічна інженерія та біоінженерія. Водночас низка спеціальностей дублюються багатократно: економіка; менеджмент – 5-кратно; спеціальна освіта; фізична культура і спорт; філологія; психологія; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; право; комп'ютерні науки; терапія та реабілітація; соціальна робота; готельно-ресторанна справа; туризм і рекреація – 4-кратно.

У ряді закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 89 % спеціальностей малого БДПУ і 87 % малого МДПУ існують у значно більшому ЗНУ, а 65 % спеціальностей ТДАТУ пропонуються в удвічі більшому НУЗП. У свою чергу, 74 % спеціальностей НУЗП надаються у рівновеликому ЗНУ.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО Запоріжжя і Мелітополя.

Мета укрупнення: Утворення в області потужних конкурентоспроможних університетів.

2.8. Характеристика державних ЗВО в Івано-Франківській області

Івано-Франківська область:

- населення 1,4 млн;
- університетські міста – Івано-Франківськ, 238 тис., Коломия, 61 тис., Косів, 9 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 3 університети, а також 3 інститути та 1 факультет як відокремлені підрозділи університетів і академій. У них здобували освіту бакалаврського і магістерського рівнів 24228 студентів (108 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 3,5 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 5 знаходяться у м. Івано-Франківськ, 1 – у м. Коломия та 1 – у м. Косів.

Університетська мережа Івано-Франківської області строката і потребує оптимізації. З одного боку, у ній наявні один великий і один середній ЗВО у м. Івано-Франківськ. З іншого боку, існують дуже малі заклади у мм. Івано-Франківськ, Коломия і Косів. Частина закладів в Івано-Франківську істотно дублюють підготовку і недостатньо перспективні з огляду на конкурентоспроможність.

Державні ЗВО області такі.

м. Івано-Франківськ

1) Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ПНУ), МОН, 12784 студента;

2) Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (ІФНТУНГ), МОН, 6187 студентів;

3) Івано-Франківський національний медичний університет (ІФНМУ), МОЗ, 4360 студентів;

4) Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль) (ІФННІМ ЗУНУ), МОН, 348 студентів;

5) Прикарпатський факультет Національної академії внутрішніх справ (м. Київ), (ПФ НАВС), МВС, 5 студентів.

м. Коломия

1) Коломийський навчально-науковий інститут ПНУ (КННІ ПНУ), МОН, 336 студентів.

м. Косів

1) Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв (КІПДМ ЛНАМ), МКтаП, 208 студентів.

З переліку видно, що лише 1 заклад (14 %) має понад 12 тис. здобувачів, тобто є великим, натомість 1 – середній, 1 – малий, решта 4 – дуже малі.

Формально визначений як профільний заклад ІФНТУНГ де-факто перетворився на багатогалузевий університет, що зумовлює надлишок таких університетів у місті.

3 огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Івано-Франківськ

1) ПНУ (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

2) ІФНТУНГ (відповідно 14, 52 %),

3) ІФННІМ ЗУНУ (4, 15 %),

4) ІФНМУ (2, 7 %),

5) ПФ НАВС (1, 4 %).

м. Коломия

1) КННІ ПНУ (1, 4 %).

м. Косів

1) КІПДМ ЛНАМ (1, 4 %).

З переліку видно, що, як і в класичному університеті ПНУ, підготовка за понад 50 % галузей знань здійснюється також в ІФНТУНГ, який за назвою конкретно профільний. Дійсну профілізацію зберігають лише ІФНМУ і 3 дуже малі заклади в Івано-Франківську, Коломиї і Косові.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО у межах Івано-Франківська такий.

м. Івано-Франківськ

1) ІФННІМ ЗУНУ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),

2) ПФ НАВС (відповідно 100 %),

3) ІФНТУНГ (48 %),

4) ПНУ (44 %),

5) ІФНМУ (29 %).

Усереднене по державних ЗВО міста дублювання спеціальностей становить 64 %.

Усього 3 заклади пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ПНУ – 28, ІФНТУНГ – 15 спеціальностей, ІФНМУ – 5 спеціальностей. Разом таких спеціальностей 48 (69 %) із 70 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Івано-Франківськ.

Загалом у державних закладах міста не проводиться підготовка за 44 спеціальностями 18 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей галузі знань 16. Хімічна інженерія та біоінженерія. Водночас низка спеціальностей дублюються 3-кратно: філологія; економіка; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; менеджмент; публічне управління та адміністрування.

У ряді закладів спеціальності повністю або значною мірою дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 100 % спеціальностей дуже малих ІФННІМ ЗУНУ і ПФ НАВС існують у ПНУ. Також 48 % спеціальностей середнього ІФНТУНГ пропонуються у великому ПНУ.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО Івано-Франківської області.

Мета укрупнення: Утворення в області потужного конкурентоспроможного університету.

м. Коломия

Слід далі розвивати КННІ ПНУ як містоутворювальний заклад прикарпатського міста.

м. Косів

Доцільно зберегти і забезпечити розвиток КІПДМ у гірському місті, але передати заклад від ЛНАМ до ПНУ, адже всі спеціальності інституту існують у ПНУ, крім того Косів розташований удвічі ближче до Івано-Франківська, ніж до Львова.

2.9. Характеристика державних ЗВО у Київській області

Київська область:

- населення 1,8 млн;
- університетські міста – Біла Церква, 209 тис., Ірпінь, 70 тис., Переяслав, 27 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 3 університети і 1 переміщений інститут як відокремлений підрозділ університету. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 15873 студента (119 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 4,0 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 1 університет та інститут знаходяться у м. Біла Церква, по 1 університету – у м. Ірпінь та Переяслав.

Університетська мережа Київської області розосереджена, складається із невеликих закладів, які, однак, містоутворювальні, та характеризується наступним чином.

Щодо величини контингенту здобувачів, то заклади такі.

м. Біла Церква

1) Білоцерківський національний аграрний університет (БНАУ), МОН, 6272 студента;
2) Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти Університету менеджменту освіти НАПН України (БІНПО УМО), НАПН, 257 студентів; цей специфічний заклад утворено шляхом перейменування переміщеного Інституту післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк) УМО і має державне замовлення лише для підвищення кваліфікації освітян.

м. Ірпінь

1) Державний податковий університет (ДПУ), МФУ, 3974 студента.

м. Переяслав

1) Університет Григорія Сковороди в Переяславі (УГСП), МОН, 5370 студентів.
Стосовно профілізації, то всі університети, крім інституту, втратили задекларовану вузьку спеціалізацію і набули містоутворювального значення.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Біла Церква

1) БНАУ (12 галузей знань, або 44 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
2) БІНПО УМО (відповідно 3, 11 %), збережена законодавчо визначена і статутна профільність.

м. Ірпінь

1) ДПУ (10, 37 %).

м. Переяслав

1) УГСП (8, 30 %).

Хоча підготовка за певними спеціальностями в цих університетах дублюється, зокрема 4-кратно за спеціальностями психологія; менеджмент та 3-кратно – філологія; економіка, облік і оподаткування; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; публічне управління та адміністрування, все ж заклади більшою мірою є взаємодоповняльними в масштабах області.

м. Біла Церква

1) БІНПО УМО (дублюються 67 % спеціальностей у межах міста та 100 % спеціальностей в області),

2) БНАУ (дублюються 43 % спеціальностей у державних закладах області).

м. Ірпінь

1) ДПУ (відповідно 75 %).

м. Переяслав

1) УГСП (52 %).

Усього 3 заклади пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше БНАУ – 12, УГСП – 10 спеціальностей, ДПУ – 4 спеціальності. Разом таких спеціальностей 26 (67 %) із 39 спеціальностей, що надаються в області.

Загалом у державних закладах області не здійснюється підготовка за 75 спеціальностями 22 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей таких важливих галузей знань, як 09. Біологія; 11. Математика та статистика; 13. Механічна інженерія; 17. Електроніка, автоматизація та електронні комунікації; 22. Охорона здоров'я; 24. Сфера обслуговування; 27. Транспорт.

Зазначене певною мірою компенсується великою кількістю (37) державних ЗВО у м. Києві і водночас становить пріоритетні зони розвитку вищої освіти області.

Ураховуючи специфіку закладів області та зважаючи на їх велику територіальну віддаленість і містоутворювальний характер діяльності, доцільно забезпечити їх подальший розвиток у мм. Біла Церква, Ірпінь та Переяслав.

2.10. Характеристика державних ЗВО у Кіровоградській області

Кіровоградська область:

- населення 956 тис.;

- університетські міста – Кропивницький, 220 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 3 університети, з них 1 переміщений, і 1 академія як відокремлений підрозділ університету (м. Київ). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 10939 студентів (146 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 2,7 тис. в одному такому ЗВО. Усі заклади знаходяться у м. Кропивницький.

Університетська мережа Кіровоградської області потребує оптимізації і розвитку. У ній наявні 1 середній, 2 малих і 1 дуже малий державні ЗВО, які частково дублюють підготовку, істотно втратили профільність. Область одна з найменших серед регіонів за кількістю студентів.

Державні ЗВО області такі.

м. Кропивницький

1) Центральноукраїнський національний технічний університет (ЦНТУ), МОН, 5129 студентів;

2) Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка (ЦДУ), МОН, 3356 студентів;

3) Донецький державний університет внутрішніх справ (ДонДУВС), МВС, переміщений, 1613 студентів;

4) Льотна академія Національного авіаційного університету (ЛА НАУ), МОН, у стані реорганізації, 841 студент.

З переліку видно, що лише 1 заклад має понад 5 тис. студентів, тобто є середнім за величиною.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

- 1) ЦНТУ (15 галузей знань, або 56 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ЦДУ (відповідно 11, 41 %),

3) ЛА НАУ (4, 15 %), у стані реорганізації,

4) ДонДУВС (4, 15 %), переміщений.

З наведеного видно, що, як і класичний університет ЦДУ, підготовку за понад 40 % галузей знань проводить також ЦНТУ, який за назвою конкретно профільний. Дійсну профілізацію не зберіг жоден заклад, що знижує ефективність підготовки особливо в малому ДонДУВС (4, 15 %) і дуже малій ЛА НАУ.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

- 1) ДонДУВС (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста), переміщений,
- 2) ЛА НАУ (відповідно 50 %), у стані реорганізації,
- 3) ЦДУ (32 %),
- 4) ЦНТУ (19 %).

Усереднене по державних ЗВО міста дублювання спеціальностей становить 50 %.

Усього 3 заклади пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ЦНТУ – 21, ЦДУ – 15 спеціальностей, ЛА НАУ – 2 спеціальності. Разом таких спеціальностей 38 (83 %) із 46 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Кропивницький.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 68 спеціальностями 22 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей галузі знань 16. Хімічна інженерія та біоінженерія; 18. Виробництво та технології; 22. Охорона здоров'я. Водночас окремі спеціальності дублюються 3-кратно: економіка; менеджмент; право.

У частини закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 80 % спеціальностей малого ДонДУВС і 50 % дуже малої ЛА НАУ існують у значно більшому ЦДУ. Також 40 % спеціальностей ДонДУВС пропонуються у середньому ЦНТУ.

З огляду на багатогалузевість підготовки, втрату профільності, малу величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення згаданих ЗВО Кропивницького.

Мета укрупнення: Утворення більш потужного конкурентоспроможного університету.

2.11. Характеристика державних ЗВО у Луганській області

На час підготовки цього аналітичного огляду в Луганській області ЗВО, розглядуваної категорії, фактично не розміщувалися.

2.12. Характеристика державних ЗВО у Львівській області

Львівська область:

- населення 2,5 млн;

- університетські міста – Львів (включно з приміським с.м.т. Дубляни), 720 тис., та Дрогобич, 75 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 10 університетів, 3 академії, 1 відокремлений інститут університету. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 85451 студент (115 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 6,1 тис. в одному закладі. Із цих закладів 13 знаходяться у Львові, 1 – у Дрогобичі.

Університетська мережа Львівської області суперечлива і потребує оптимізації. З одного боку, у ній наявні потужні Національний університет «Львівська політехніка» та Львівський національний університет імені Івана Франка, які перспективні для набуття статусу університетів світового класу. Перший з них за міжнародним рейтингом Таймс (THE) займає позиції 601-800 та за рейтингом К'юЕс (QS) – 951-1000, другий – відповідно 1201-1500 і 1201-1400. З іншого боку, існує велика кількість дрібних закладів, що масово дублюють підготовку, втратили свою первісну профільну орієнтацію і малоперспективні з огляду на конкурентоспроможність.

Державні ЗВО області такі.

м. Львів

- 1) Національний університет «Львівська політехніка» (НУЛП), МОН, 27327 студентів;
- 2) Львівський національний університет імені Івана Франка (ЛНУ), МОН, 20748 студентів;
- 3) Львівський національний університет природокористування (ЛНУП), МОН, 5663 студента;
- 4) Національний лісотехнічний університет України (НЛТУ), МОН, 4416 студентів;
- 5) Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (ЛНМУ), МОЗ, 4337 студентів;
- 6) Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького (ЛНУВМБ), МОН, 4220 студентів;
- 7) Львівський державний університет внутрішніх справ (ЛДУВС), МВС, 3301 студент;
- 8) Українська академія друкарства (УАД), МОН, у стані реорганізації, 3182 студента;
- 9) Львівський державний університет безпеки життєдіяльності (ЛДУБЖ), ДСНС, 3008 студентів;
- 10) Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (ЛДУФК), МОН, 2824 студента;
- 11) Львівська національна академія мистецтв (ЛНАМ), МКтаП, 1133 студента;
- 12) Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка (ЛНМА), МКтаП, 743 студента;
- 13) Навчально-науковий інститут просторового планування та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка» (ННІППТ), МОН, 396 студентів.

м. Дрогобич

1) Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (ДДПУ), МОН, 4153 студента.

З переліку видно, що лише 2 ЗВО (14 %) мають понад 12 тис. здобувачів, тобто є великими.

Частина ЗВО, формально визначених як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети, що зумовлює надлишок таких університетів у м. Львів.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Львів

- 1) НУЛП (24 галузі знань, або 89 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ЛНУ (відповідно 18, 67 %),
- 3) ЛНУП (15, 56 %),
- 4) НЛТУ (15, 56 %),
- 5) ЛНУВМБ (12, 44 %),
- 6) ЛДУБЖ (8, 30 %),
- 7) УАД (7, 27 %), у стані реорганізації,

- 8) ЛДУВС (5, 19 %),
- 9) ЛДУФК (5, 19 %),
- 10) ЛНАМ (2, 7 %),
- 11) ННІПРТ (2, 7 %),
- 12) ЛНМУ (1, 4 %),
- 13) ЛНМА (1, 4 %).

З переліку видно, що, крім класичного університету ЛНУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять ще 4 заклади, які за назвами конкретно профільні (разом 5 ЗВО). Дійсну профілізацію зберігають ЛНМУ і ЛНАМ.

м. Дрогобич

- 1) ДДПУ (11 галузей знань, або 41 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...).
- При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО м. Львів такий.

- 1) ЛДУБЖ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) УАД (відповідно 100 %), у стані реорганізації,
- 3) ЛДУФК (100 %),
- 4) ЛНАМ (100 %),
- 5) ЛНМА (100 %),
- 6) ННІПРТ (100 %),

- 7) НЛТУ (90 %),
- 8) ЛНУП (89 %),
- 9) ЛДУВС (83 %),
- 10) НУЛП (81 %),
- 11) ЛНУВМБ (81 %),
- 12) ЛНУ (76 %),
- 13) ЛНМУ (25 %).

Усереднене по державних ЗВО міста дублювання спеціальностей становить 87 %.

Усього 7 (54 %) закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше НУЛП і ЛНУ – по 13 спеціальностей, ЛНУП, НЛТУ, ЛНМУ і ЛНУВМБ – по 3, ЛДУВС – 1 спеціальність. Разом таких спеціальностей 39 (38 %) із 102 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Львові.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 12 спеціальностями 7 галузей знань. Водночас низка спеціальностей дублюються багатократно: менеджмент – 9-кратно; маркетинг, комп'ютерні науки – 7-кратно; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; право; екологія; інформаційні системи та технології; туризм і рекреація – 6-кратно; дизайн; економіка; психологія; облік і оподаткування; технології захисту навколишнього середовища – 5-кратно.

У ряді закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 100 % спеціальностей невеликих ЛДУБЖ та УАД існують у великому НУЛП. Також 38 % спеціальностей ЛНУВМБ надаються у більшому ЛНУП, а 70 % останнього – у меншому НЛТУ. Крім того, 50 % спеціальностей дуже малої ЛНАМ пропонуються у НУЛП, а інші 50 % – у ЛНУ.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення частини ЗВО Львова.

Мета укрупнення: утворення і розвиток у місті потужних глобально конкурентоспроможних університетів.

м. Дрогобич

Достатньо широкопрофільний ДДПУ (11 галузей знань) у місті з населенням 75 тис. доцільно перетворити в класичний Дрогобицький державний університет, надати йому цільову допомогу в розвитку.

2.13. Характеристика державних ЗВО в Миколаївській області

Миколаївська область:

- населення 1,1 млн;
- університетські міста – Миколаїв, 470 тис., Первомайськ, 66 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 4 університети, 1 відокремлений інститут університету (м. Миколаїв) і 1 філія університету (м. Київ). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 14838 студентів (94 % від 2022 р.), або в середньому 2,5 тис. в одному такому закладі. Із цих закладів 5 знаходяться у м. Миколаїв, 1 – у м. Первомайськ.

Університетська мережа Миколаївської області потребує оптимізації. У ній наявні один середній і три малих ЗВО, одна дуже мала філія університету (м. Київ) у Миколаєві та дуже малий інститут університету (м. Миколаїв) у Первомайську. Більшість ЗВО істотно дублюють підготовку, частина закладів втратила свою профільність і перетворилася на багатогалузеві заклади, зумовивши їх надлишок в одному місті.

Державні ЗВО області такі.

м. Миколаїв

- 1) Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК), МОН, 5532 студента;
- 2) Миколаївський національний аграрний університет (МНАУ), МОН, 4142 студента;
- 3) Чорноморський національний університет імені Петра Могили (ЧНУ), МОН, 3151 студент;
- 4) Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського (МНУ), МОН, у стані реорганізації, 1147 студентів;
- 5) Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв (МФ КНУКіМ), МОН, 154 студента.

м. Первомайськ

- 1) Первомайський навчально-науковий інститут НУК (ПННІ НУК), МОН, 712 студентів.
- З огляду на профіль підготовки зазначені заклади характеризуються так.

м. Миколаїв

- 1) ЧНУ (15 галузей знань, або 56 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) НУК (відповідно 14, 52 %),
- 3) МНАУ (13, 48 %),
- 4) МНУ (6, 22 %), у стані реорганізації,
- 5) МФ КНУКіМ (2, 7 %).

м. Первомайськ

- 1) ПННІ НУК (4, 15 %).

З переліку видно, що, як і класичний університет ЧНУ, підготовку за близько половини галузей знань провадять також НУК і МНАУ, які за назвою конкретно профільні. Натомість класичний МНУ використовує лише 22 % галузей знань.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в межах міста такий.

м. Миколаїв

- 1) ЧНУ (дублюються 76 % спеціальностей в державних закладах міста),
- 2) МНУ (відповідно 73 %), у стані реорганізації,
- 3) НУК (58 %),
- 4) МНАУ (50 %),
- 5) МФ КНУКіМ (20 %).

Склалося надмірне і невиправдане дублювання підготовки за багатьма спеціальностями, особливо за спеціальностями: фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; менеджмент; комп'ютерні науки, а також філологія; психологія; облік і оподаткування.

У ЧНУ існують 73 %, а в НУК 45 % спеціальностей МНУ; 56 % спеціальностей ЧНУ та 39 % спеціальностей МНАУ надаються в НУК.

м. Первомайськ

Слід далі розвивати ПННІ НУК як містоуторювальний заклад у місті з населенням 66 тис.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО Миколаєва.

Мета укрупнення: утворення в області потужного глобально конкурентоспроможного регіонального університету.

2.14. Характеристика державних ЗВО в Одеській області

Одеська область:

- населення 2,4 млн;
- університетські міста – Одеса, 1 млн, та Ізмаїл, 71 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 14 університетів, 2 академії, а також 3 інститути, з яких 1 переміщений, як відокремлені підрозділи університетів (мм. Одеса і Київ). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 59651 студент (99 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 3,1 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 16, у тому числі 1 переміщений, знаходяться в Одесі (середня величина 3,5 тис. студентів), 3 – в Ізмаїлі (пересічно 1,1 тис. у закладі).

Університетська мережа Одеської області суперечлива і потребує оптимізації. З-поміж закладів за конкурентоспроможністю найбільш потужними є Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, що в групі 1001-1200 рейтингу К'юЕс (QS) і має перспективи набути міжнародний статус університету світового класу, увійшовши в групу топ-500, і Національний університет «Одеська політехніка», у яких в минулі часи працювали нобелівські лауреати, склалися наукові школи. Водночас існує велика кількість дрібних закладів, що масово дублюють підготовку, втратили свою первісну профільну орієнтацію і малоперспективні з огляду на конкурентоспроможність.

Державні ЗВО області такі.

м. Одеса

- 1) Національний університет «Одеська політехніка» (НУОП), МОН, 7265 студентів;
- 2) Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (ОНУ), МОН, 6533 студента;
- 3) Національний університет «Одеська юридична академія» (НУОЮА), МОН, 6512 студентів;
- 4) Одеський національний морський університет (ОНМУ), МОН, 5207 студентів;
- 5) Одеський національний технологічний університет (ОНТУ), МОН, 5118 студентів;
- 6) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (ПУНПУ), МОН, 4940 студентів;

- 7) Одеська державна академія будівництва та архітектури (ОДАБА), МОН, 3690 студентів;
- 8) Одеський національний медичний університет (ОНМедУ), МОЗ, 2892 студента;
- 9) Одеський державний аграрний університет (ОДАУ), МОН, 2587 студентів;
- 10) Одеський національний економічний університет (ОНЕУ), МОН, 2576 студентів;
- 11) Одеський державний університет внутрішніх справ (ОДУВС), МВС, 2449 студентів;
- 12) Національний університет «Одеська морська академія» (без Інституту в м. Ізмаїл і без переміщеного Інституту в м. Одеса) (НУОМА), МОН, 2439 студентів;
- 13) Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку (ДУІТЗ), МОН, 2399 студентів;
- 14) Одеський державний екологічний університет (ОДЕКУ), МОН, у стані реорганізації, 1032 студента;
- 15) Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової (ОНМА), МКтаІП, 647 студентів;
- 16) Азовський морський інститут Національного університету «Одеська морська академія» (АМІ НУОМА), МОН, переміщений, 124 студента.

м. Ізмаїл

- 1) Ізмаїльський державний гуманітарний університет (ІДГУ), МОН, 1420 студентів;
  - 2) Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія» (ДІ НУОМА), МОН, 1281 студент;
  - 3) Дунайський інститут водного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій (м. Київ) (ДІВТ ДУІТ), МОН, 540 студентів.
- З огляду на профіль підготовки зазначені заклади характеризуються так.

м. Одеса

1) НУОП (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),   2) ОНУ (відповідно 16, 59 %),   3) ОНТУ (13, 48 %),   4) НУОЮА (11, 41 %),   5) ОНМУ (11, 41 %),   6) ДУІТЗ (9, 33 %),   7) ОДЕКУ (9, 33 %), у стані реорганізації,   8) ПУНПУ (8, 30 %),   9) ОДАБА (7, 26 %),   10) ОНЕУ (6, 22 %),   11) ОДАУ (6, 22 %),   12) ОДУВС (4, 15 %),   13) НУОМА (4, 15 %),   14) ОНМедУ (2, 7 %),   15) ОНМА (2, 7 %);   16) АМІ НУОМА (2, 7 %), переміщений.

Із зазначеного зрозуміло, що, крім класичного університету ОНУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять ще 4 ЗВО, які за назвами конкретно профільні (разом 5 ЗВО). Привертає увагу надмірна багатогалузевість дуже малого ОДЕКУ, що вказує на велику його внутрішню розпорошеність.

м. Ізмаїл

- 1) ІДГУ (9, 33 %),
- 2) НІ НУОМА (2, 7 %),
- 3) ДІВТ ДУІТ (1, 4 %).

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних закладах міста такий.

м. Одеса

- 1) ОДАБА (дублюються 100 % спеціальностей в державних закладах міста),
- 2) ОНЕУ (відповідно 100 %),
- 3) ОДУВС (100 %),
- 4) НУОМА (100 %),
- 5) ОНМА (100 %),
- 6) АМІ НУОМА (100 %),
- 7) ОНМУ (95 %),
- 8) НУОЮА (94 %),
- 9) ОНТУ (92 %),
- 10) ДУІТЗ (90 %),
- 11) ОДЕКУ (90 %), у стані реорганізації,
- 12) НУОП (83 %),
- 13) ОНУ (79 %),
- 14) ПУНПУ (74 %),
- 15) ОНМедУ (50 %),
- 16) ОДАУ (45 %).

Усереднене по державних закладах дублювання спеціальностей в м. Одеса становить 87 % і є одним з найбільших серед міст України.

Усього 10 (52 %) закладів цього міста пропонують неповторювані спеціальності: найбільше ОНУ і НУОП – по 7 спеціальностей, ОДАУ – 6, ПУНПУ – 5, ОНТУ, ОНМедУ, ДУІТЗ – по 2, інші 3 ЗВО – по 1 спеціальності. Разом таких спеціальностей 34 (38 %) із 90 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Одеса.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 24 спеціальностями 13 галузей знань. Водночас багато спеціальностей дублюються, найбільше: менеджмент – 14-кратно; економіка, психологія – 8-кратно; комп'ютерні науки, публічне управління та адміністрування – 7-кратно; філологія, маркетинг, право – 6-кратно.

У ряді закладів спеціальності 100-відсотково дублюються в окремих інших закладах. Всі спеціальності малого ОДУВС надаються в середній НУОЮА, а всі спеціальності малого НУОМА існують в середньому ОНМУ. У свою чергу, 65 % спеціальностей НУОЮА надаються у рівновеликому ОНУ. Також в ОНУ існують 58 % спеціальностей малого ОНЕУ, а 75 % спеціальностей малого ДУІТЗ надаються в середньому НУОП.

Найбільшу частку оригінальних спеціальностей і значущу неповторюваність зберігають: аграрну – мала ОДАУ, медичну – малий ОНМедУ, педагогічну – середній ПУНПУ, класичну – ОНУ, політехнічну – НУОП.

м. Ізмаїл

- НІ НУОМА (дублюється 100 % спеціальностей в державних закладах міста),
- ДІВТ ДУІТ (відповідно 100 %),
- ІДГУ (7 %).

Єдина спеціальність дуже малого ДІВТ ДУІТ надається також в малому НІ НУОМА.

Отже, з огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільне значне укрупнення ЗВО Одеської області.

Мета укрупнення: утворення в області потужних глобально конкурентоспроможних регіональних університетів.

При цьому доцільно зберегти ІДГУ у м. Ізмаїл як містоутворювальний, надати йому цільову допомогу в розвитку.

Загалом корисним буде зразок оптимальної університетської мережі Словенії, яка має приблизно таке саме населення (2,1 млн), як і Одеська область.

У країні лише п'ять, але сучасних університетів.

Університет Любляни, у якому 40,6 тис. студентів, входить до групи 601-700 Шанхайського (Shanghai) рейтингу, групи 801-1000 рейтингу Таймс (THE) та групи 621-630 рейтингу К'юЕс (QS).

Університет Марібора, 12,8 тис. студентів, та Університет Приморська, 6,0 тис. студентів, відповідно у групах 1201-1500 і 1500+ рейтингу Таймс та в групах 851-900 і 1001-1200 рейтингу К'юЕс.

Функціонують ще два університети в інших регіонах країни – Університет Нової Гориці, у складі якого 7 шкіл і 10 дослідницьких центрів і лабораторій, та Євро-Середземноморський університет Словенії.

2.15. Характеристика державних ЗВО у Полтавській області

Полтавська область:

- населення 1,4 млн;
- університетські міста – Полтава, 280 тис., Кременчук, 218 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 6 університетів, з них 1 переміщений (з Луганської області), 1 інститут і 1 філія як відокремлені підрозділи університетів (м. Харків і Київ відповідно). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 29654 студента (139 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 3,7 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 7 знаходяться у м. Полтава, 1 – у м. Кременчук.

Університетська мережа Полтавської області подрібнена і потребує оптимізації. У ній наявні середні, малі і дуже малі заклади, які мають істотне дублювання підготовки у м. Полтава, відсутні потужні конкурентоспроможні університети.

Державні ЗВО області такі.

м. Полтава

- 1) Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (НУПП), МОН, 6091 студент;
- 2) Полтавський державний аграрний університет (ПДАУ), МОН, 5300 студентів;
- 3) Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (ЛНУ), МОН, переміщений, 5255 студентів;
- 4) Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка (ПНПУ), МОН, 5073 студента;
- 5) Полтавський державний медичний університет (ПДМУ), МОЗ, 3174 студента;
- 6) Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків) (ПЮІ НЮУ), МОН, 777 студентів;
- 7) Полтавська філія Національного університету харчових технологій (м. Київ) (ПФ НУХТ), МОН, 124 студента.

м. Кременчук

- 1) Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського (КРНУ), МОН, 3860 студентів.

Багато ЗВО, формально визначених як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети, що зумовлює надлишок таких університетів у Полтаві.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Полтава

- 1) НУПП (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ПДАУ (відповідно 17, 63 %),
- 3) ЛНУ (16, 59 %), переміщений,
- 4) ПНПУ (11, 41 %),
- 5) ПФ НУХТ (3, 11 %),
- 6) ПДМУ (2, 7 %),
- 7) ПЮІ НЮУ (1, 4 %).

м. Кременчук

- 1) КНУ (19, 70 %).

З переліку видно, що, крім класичного переміщеного ЛНУ, понад 40 % галузей знань для підготовки використовують у м. Полтава НУПП, ПДАУ і ПНПУ, які за назвою конкретно профільні; дійсну профільність зберігають ПДМУ і ПЮІ НЮУ, однак останній дуже малий, його єдина спеціальність неоднократно дублюється.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО Полтави такий.

м. Полтава

- 1) ПЮІ НЮУ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) ПФ НУХТ (відповідно 100 %),
- 3) ПНПУ (84 %),
- 4) ЛНУ (83 %), переміщений,
- 5) ПДАУ (79 %),
- 6) НУПП (77 %),
- 7) ПДМУ (22 %),

Усереднене по державних закладах дублювання спеціальностей в м. Полтава становить 78 %.

Усього 5 закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше НУПП – 9, ПДМУ і ЛНУ – по 7 спеціальностей, ПДАУ – 6, ПНПУ – 4 спеціальності. Разом таких спеціальностей 33 (42 %) із 78 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Полтава.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 36 спеціальностями 16 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей галузі знань 26. Цивільна безпека. Водночас низка спеціальностей дублюються 4-кратно: філологія; економіка; менеджмент; екологія; туризм і рекреація.

У частини закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, усі 3 спеціальності дуже малої ПФ НУХТ існують у НУПП і ПДАУ, а єдина спеціальність ПЮІ НЮУ надається в НУПП і ПДАУ. Також 48 % спеціальностей ПНПУ і 50 % ЛНУ, включаючи дошкільну освіту, хореографію, філологію, психологію, пропонуються в НУПП, що не властиво закладу політехнічного профілю.

З огляду на багатогалузевість підготовки, втрату профільності, малу величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО Полтави.

Мета укрупнення: Утворення потужного конкурентоспроможного університету.

м. Кременчук

Доцільно забезпечити подальший цільовий розвиток єдиного КРНУ у м. Кременчук з населенням 218 тис. та потужною промисловістю як містоутворювального закладу.

2.16. Характеристика державних ЗВО у Рівненській області

Рівненська область:

- населення 1,2 млн;
- університетські міста – Рівне, 244 тис., Острог, 16 тис., Березне, 13 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 4 університети, з них 1 переміщений (з Луганської області), і 2 відокремлені інститути університетів (мм. Київ і Рівне). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 15520 студентів (123 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 2,6 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 4 знаходяться у м. Рівне, 1 – у м. Острог, 1 – у м. Березне.

Університетська мережа Рівненської області потребує оптимізації. Вона складається із середнього, малих і дуже малих закладів, три з яких багатогалузеві, має значне дублювання підготовки.

Державні ЗВО області такі.

м. Рівне

1) Національний університет водного господарства та природокористування (НУВГП), МОН, 7330 студентів;

2) Рівненський державний гуманітарний університет (РДГУ), МОН, 4350 студентів;

3) Луганський державний медичний університет (ЛДМУ), МОЗ, переміщений, 679 студентів;

4) Рівненський інститут Київського університету права НАН (РІ КУП), НАН, 236 студентів.

м. Острог

1) Національний університет «Острозька академія» (НУОА), МОН, 2764 студента.

м. Березне

1) Надслучанський інститут Національного університету водного господарства та природокористування (НІ НУВГП), МОН, 161 студент.

З переліку видно, що лише 1 заклад має понад 5 тис. студентів, тобто є середнім за величиною.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Рівне

1) НУВГП (23 галузі знань, або 85 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

2) РДГУ (відповідно 13, 48 %),

3) ЛДМУ, (1, 4 %), переміщений,

4) РІ КУП (1, 4 %).

м. Острог

1) НУОА (10, 37 %).

м. Березне

2) НІ НУВГП (1, 4 %).

З наведеного видно, що обидва університети м. Рівне, які за назвою конкретно профільні, провадять підготовку за понад 40 % галузей знань. Дійсну профільність зберігають переміщений ЛДМУ і РІ КУП, однак останній дуже малий, його єдина спеціальність дублюється в місті.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

1) РІ КУП (100 %, спеціальність дублюється у місцевому державному університеті),

2) РДГУ (52 % спеціальностей дублюються у НУВГП),

3) НУВГП (відповідно 35 % у закладах міста),

4) ЛДМУ (0 %), переміщений.

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Рівне становить 47 %.

Усього 3 заклади міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше НУВГП – 33, РДГУ – 16 спеціальностей, ЛДМУ – 4 спеціальності. Разом таких спеціальностей 53 (74 %) із 72 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Рівне.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 42 спеціальностями 18 галузей знань. Водночас 19 спеціальностей дублюються.

У частини закладів, як зазначено, спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Це стосується РІ КУП та РДГУ відносно НУВГП.

З огляду на багатогалузевість і профільність, дублювання підготовки, малу величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення згаданих ЗВО Рівного.

Мета укрупнення: Утворення потужного конкурентоспроможного університету.

м. Остріг

Доцільним є збереження і подальший розвиток НУОА, який має велике історико-символічне та містоутворювальне значення, шляхом надання цільової підтримки.

2.17. Характеристика державних ЗВО у Сумській області

Сумська область:

- населення 1,1 млн;

- університетські міста – Суми, 256 тис., Глухів, 34 тис., Шостка, 74 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 4 університети, а також 2 філії і 1 інститут як відокремлені підрозділи університетів (мм. Київ, Харків і Суми). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 19346 студентів (116 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 2,8 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 5 знаходяться у м. Суми, 1 – у м. Глухів, 1 – у м. Шостка.

Університетська мережа Сумської області суперечлива і потребує оптимізації. З одного боку, у ній існує потужний Сумський державний університет, що є найкращим з-поміж українських університетів у рейтингу Таймс (THE, у групі 401-500 другий рік поспіль) та перебуває в рейтингу К'юЕс (QS) у групі 951-1000. З другого боку, у ній наявні середній, малі і дуже малі заклади із значно скромнішими досягненнями і мають істотне дублювання підготовки.

Державні ЗВО області такі.

м. Суми

1) Сумський національний аграрний університет (СНАУ), МОН, 7060 студентів;

2) Сумський державний університет (СДУ), МОН, 6323 студента;

3) Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (СДПУ), МОН, 3227 студентів;

4) Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ (СФ ХНУВС), МВС, 745 студентів;

5) Сумська філія Національного університету харчових технологій (м. Київ) (СФ НУХТ), МОН, 49 студентів.

м. Глухів

1) Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка (ГНПУ), МОН, 1661 студент.

м. Шостка

1) Шосткинський інститут Сумського державного університету (ШІ СДУ), МОН, 281 студент.
З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Суми

- 1) СДУ (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) СНАУ (відповідно 16, 59 %),
- 3) СДПУ (14, 52 %),
- 4) СФ ХНУВС (2, 7 %),
- 5) СФ НУХТ (2, 7 %).

м. Глухів

- 6) ГНПУ (4, 15 %).

м. Шостка

- 7) ШІ СДУ (4, 15 %).

З переліку видно, що у м. Суми, як і класичний університет СДУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять ще 2 ЗВО, які за назвами конкретно профільні, створюючи надлишок багатогалузевих закладів. Певну профілізацію зберігають СФ ХНУВС і СФ НУХТ, однак останній дуже малий, його обидві спеціальності дублюються в місті.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

- 1) СФ НУХТ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) СДПУ (відповідно 57 %),
- 3) СДУ (52 %),
- 4) СФ ХНУВС (50 %),
- 5) СНАУ (48 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Суми становить 61 %.

Усього 4 заклади міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше СДУ – 21, СНАУ – 15, СДПУ – 13 спеціальностей, СФ ХНУВС – 1 спеціальність. Разом таких спеціальностей 50 (66 %) із 76 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Суми.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 38 спеціальностями 18 галузей знань. Водночас багато спеціальностей дублюються, найбільше – право (4-кратно); економіка; менеджмент; маркетинг; туризм і рекреація, публічне управління та адміністрування (3-кратно).

Спеціальності усіх ЗВО істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, спеціальності СФ НУХТ існують у СДУ і СНАУ. Також 52 % спеціальностей малого СДПУ пропонуються у СДУ, у якому, крім того, надається 41 % спеціальностей СНАУ.

З огляду на багатогалузевість і профільність, дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення згаданих ЗВО м. Суми.

м. Глухів

Доцільно зберегти ГНПУ як історично містоутворювальний заклад, надати йому цільову допомогу у подальшому розвитку.

2.18. Характеристика державних ЗВО у Тернопільській області

Тернопільська область:

- населення 1,1 млн;

- університетські міста – Тернопіль, 224 тис., Бережани, 19 тис., Чортків – 29 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 4 університети і 2 відокремлені інститути університетів (мм. Київ і Тернопіль). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 30951 студент (123 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 5,2 тис. в одному такому ЗВО. З цих закладів 4 знаходяться у м. Тернопіль, 1 – у м. Бережани, 1 – у м. Чортків.

Університетська мережа Тернопільської області потребує оптимізації. Вона складається з великого, середніх, малих і дуже малого закладів, частина з них утратила свій профіль, у них значною мірою дублюється підготовка.

Державні ЗВО області такі.

м. Тернопіль

1) Західноукраїнський національний університет (ЗУНУ), МОН, 12801 студент;

2) Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (ТНПУ), МОН, 5659 студентів;

3) Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (ТНТУ), МОН, 5167 студентів;

4) Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського (ТНМУ), МОЗ, 4841 студент.

м. Бережани

1) Бережанський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ) (БАТІ НУБіПУ), МОН, 2037 студентів.

м. Чортків

1) Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль) (ЧННІПБ ЗУНУ), МОН, 446 студентів.

З переліку видно, що лише 1 заклад має понад 12 тис. здобувачів, тобто є великим.

Частина ЗВО, формально визначених як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети, що зумовлює надлишок таких університетів у м. Тернопіль.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Тернопіль

1) ЗУНУ (20 галузей знань, або 74 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

2) ТНТУ (відповідно 14, 52 %),

3) ТНПУ (14, 52 %),

4) ТНМУ (1, 4 %)

м. Бережани

1) БАТІ НУБіПУ (7, 26 %).

м. Чортків

1) ЧННІПБ ЗУНУ (2, 7 %).

Із наведеного видно, що у м. Тернопіль, як і класичний університет ЗУНУ, понад 40 % галузей знань для підготовки використовують ще 2 ЗВО, які за назвами конкретно профільні (разом з ЗВО), створюючи надлишок багатогалузевих закладів і призводячи до істотного дублювання спеціальностей у місті. Дійсну профілізацію зберігає ТНМУ.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

1) ЗУНУ (дублюються 80 % спеціальностей у державних закладах міста),

2) ТНТУ (відповідно 80 %),

3) ТНПУ (45 %),

4) ТНМУ (0 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Тернопіль становить 51 %.

Усі 4 заклада міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ТНПУ – 18, ЗУНУ – 9, ТНМУ і ТНТУ – по 6 спеціальностей. Разом таких спеціальностей 39 (53 %) із 74 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Тернопіль.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 40 спеціальностями 16 галузей знань. Водночас багато спеціальностей дублюються, найбільше (3-кратно) – психологія; менеджмент; комп'ютерні науки; туризм і рекреація.

Спеціальності ЗВО, за виключенням ТНМУ, істотно дублюються в окремих інших закладах. Наприклад, 80 % спеціальностей ТНТУ та 45 % ТНПУ існують в удвічі більшому ЗУНУ.

З огляду на багатогалузевість і профільність, дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО м. Тернопіль.

м. Березани

Важливо зберегти БАТІ НУБіПУ як містоутворювальний і надати підтримку в його розвитку.

2.19. Характеристика державних ЗВО у Харківській області

Харківська область:

- населення 2,7 млн;
- університетські міста – Харків, 1,4 млн;
- у 2024 р. функціонували 16 університетів, 4 академії, а також 1 переміщений інститут як відокремлений підрозділ університету. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 106349 студентів (89 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 5,1 тис. в одному ЗВО. Усі ці заклади знаходяться в Харкові.

Університетська мережа Харкова суперечлива і потребує оптимізації. З одного боку, у ній наявні потужні Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харківський національний університет радіоелектроніки та Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», які перспективні для набуття статусу університетів світового класу. Перший з них за міжнародним рейтингом Таймс (THE) займає позиції 1201-1500 та за рейтингом К'юЕс (QS) – 691-700, другий – відповідно 1201-1500 і 901-950, третій – 1001-1200 і 1201-1400 та четвертий – 1500+ за Таймс. У перших двох університетах в минулому працювали/ навчалися нобелівські лауреати. З другого боку, існує велика кількість дрібних закладів, що масово дублюють підготовку, втратили свою первісну профільну орієнтацію і малоперспективні з огляду на конкурентоспроможність.

Державні ЗВО області такі.

м. Харків

- 1) Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (ХНУ), МОН, 13280 студентів;
- 2) Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (НТУХПІ), МОН, 11879 студентів;
- 3) Державний біотехнологічний університет (ДБТУ), МОН, 9827 студентів;
- 4) Харківський національний університет радіоелектроніки (ХНУРЕ), МОН, 7797 студентів;
- 5) Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (НЮУ), МОН, 7036 студентів;
- 6) Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (ХНЕУ), МОН, 6505 студентів;

7) Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова (ХНУМГ), МОН, 6504 студента;

8) Харківський національний автомобільно-дорожній університет (ХНАДУ), МОН, 6000 студентів;

9) Український державний університет залізничного транспорту (УДУЗТ), МОН, 5403 студента;

10) Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (НАКУХАІ), МОН, 5018 студентів;

11) Харківський національний університет внутрішніх справ (ХНУВС), МВС, 4760 студентів;

12) Харківський національний педагогічний університет імені Григорія Сковороди (ХНПУ), МОН, 4421 студент;

13) Харківський національний медичний університет (ХНМУ), МОЗ, 3900 студентів;

14) Українська інженерно-педагогічна академія (УІПА), МОН, у стані реорганізації, 3170 студентів;

15) Національний університет цивільного захисту України (НУЦЗУ), ДСНС, 2859 студентів;

16) Національний фармацевтичний університет (НФУ), МОЗ, 2625 студентів;

17) Харківська державна академія фізичної культури (ХДАФК), МОН, 1627 студентів;

18) Харківська державна академія дизайну і мистецтв (ХДАДМ), МКтаІП, 1370 студентів;

19) Харківська державна академія культури (ХДАК), МКтаІП, 1102 студента;

20) Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського (ХНУМ), МКтаІП, 782 студента;

21) Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут Української інженерно-педагогічної академії (ННППІ УІПА), МОН, переміщений, 484 студента.

З переліку видно, що великим (більше 12 тис. студентів) у місті є лише 1 заклад – ХНУ.

Багато ЗВО, формально позиційованих як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети, що розпорошує підготовку, робить її неякісною і витратною у м. Харків.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

1) НТУХПІ (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

2) ХНУ (відповідно 19, 70 %),

3) ДБТУ (19, 70 %),

4) НАКУХАІ (17, 63 %),

5) ХНУМГ (17, 63 %),

6) ХНЕУ (12, 44 %),

7) ХНАДУ (12, 44 %),

8) УДУЗТ (11, 41 %),

9) УІПА (10, 37 %), у стані реорганізації,

10) НУЦЗУ (9, 33 %),

11) ХНПУ (8, 30 %),

12) ХНУРЕ (7, 26 %),

13) ХДАК (6, 22 %),

14) НФУ (5, 19 %),

15) ХНУВС (5, 19 %),

16) ХНМУ (4, 15 %),

17) ХДАФК (4, 15 %),

18) НЮУ (4, 15 %),

- 19) ННППІ УІПА (4, 15 %), переміщений,
- 20) ХДАДМ (2, 7 %),
- 21) ХНУМ (1, 4 %).

Із зазначеного зрозуміло, що, крім класичного університету ХНУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять ще 7 ЗВО, які за назвами конкретно профільні (разом 8 ЗВО). Реальну профілізацію (менше 20 % галузей знань) зберігають 8 ЗВО, достатню – ще 3 заклади: ХНПУ, ХНУРЕ і ХДАК.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

- 1) УДУЗТ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) ХНАДУ (відповідно 100 %),
- 3) ХНУРЕ (100 %),
- 4) НФУ (100 %),
- 5) ХНУВС (100 %),
- 6) ХДАФК (100 %),
- 7) НЮУ (100 %),
- 8) ННППІ УІПА (100 %), переміщений,
- 9) ХДАДМ (100 %),
- 10) ХНУМ (100 %),

- 11) НТУХПІ (98 %),
- 12) ХНУМГ (96 %),
- 13) ХНЕУ (96 %),
- 14) НАКУХАІ (95 %),
- 15) УІПА (95 %), у стані реорганізації,
- 16) ХДАК (92 %),
- 17) НУЦЗУ (90 %),
- 18) ХНУ (88 %),
- 19) ДБТУ (83 %),
- 20) ХНПУ (83 %),
- 21) ХНМУ (60 %).

Усереднене по державних закладах дублювання спеціальностей в місті становить 94 % і є одним з найбільших серед міст України.

Усього 11 (52 %) закладів пропонують неповторювані спеціальності: найбільше ДБТУ – 7 спеціальностей, ХНУ – 5, ХНМУ – 4, ХНПУ – 3, НАКУХАІ – 2, інші шість ЗВО – по одній спеціальності. Разом таких спеціальностей 27 (26 %) із 105 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Харків.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 9 спеціальностями 8 галузей знань. Водночас багато спеціальностей дублюються, найбільше: менеджмент – 14-кратно; економіка – 13-кратно; психологія; публічне управління та адміністрування – 11-кратно; підприємництво та торгівля – 10-кратно; облік і оподаткування; маркетинг; автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка – 9-кратно; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; комп'ютерні науки; кібербезпека та захист інформації; інформаційні системи та технології; електроенергетика, електротехніка та електромеханіка; туризм та рекреація – 8-кратно; філологія; право; екологія – 7-кратно.

У ряді закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 88 % спеціальностей ХНУРЕ, 86 % УІПА та УДУЗТ, 81 % ХНАДУ, 76 % НАКУХАІ пропонуються в НТУХПІ. При

цьому у невеликій УІПА лише 2 освітньо-педагогічні спеціальності, натомість 8 – інженерно-технічних, решта 11 – інших галузей знань. Усі спеціальності малого ХНУМ надаються в малій ХДАК, 75 % спеціальностей малої ХДАДМ існують у значно більшому ХНУМГ, а 60 % спеціальностей невеликої ХДАФК є в утричі більшому ХНПУ.

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення частини ЗВО Харкова.

Мета укрупнення: утворення і розвиток у місті потужних глобально конкурентоспроможних регіональних університетів.

2.20. Характеристика державних ЗВО в Херсонській області

Херсонська область:

- населення 1,0 млн;

- університетські міста – Херсон, 279 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 3 університети, 1 академія, а також 1 інститут і 1 факультет як відокремлені підрозділи університетів (відповідно мм. Миколаїв і Одеса). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 10094 студента (77 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 1,7 тис. в одному такому ЗВО. Усі заклади знаходяться у м. Херсон.

Університетська мережа Херсонської області потребує оптимізації. У ній наявні виключно малі і дуже малі ЗВО. Більшість закладів істотно дублюють підготовку, частина закладів утратила свою профільність і перетворилася на багатогалузеві заклади, зумовивши їх надлишок в одному місті.

Державні ЗВО області такі.

м. Херсон

1) Херсонський державний університет (ХДУ), МОН, 2733 студента;

2) Херсонська державна морська академія (ХДМА), МОН, 2408 студентів;

3) Херсонський державний аграрно-економічний університет (ХДАЕУ), МОН, 2415 студентів;

4) Херсонський національний технічний університет (ХНТУ), МОН, 1560 студентів;

5) Херсонський навчально-науковий інститут Миколаївського університету кораблебудування імені адмірала Макарова (ХННІ НУК), МОН, 717 студентів;

6) Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ (ХФ ОДУВС), МВС, 261 студент.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

1) ХДУ (15 галузей знань, або 56 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

2) ХНТУ (відповідно 14, 52 %),

3) ХДАЕУ (11, 41 %),

4) ХННІ НУК (5, 19 %),

5) ХФ ОДУВС (2, 7 %),

6) ХДМА (1, 4 %).

Із наведеного видно, що, як і класичний університет ХДУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять ще 2 ЗВО, які за назвами конкретно профільні (разом 3 ЗВО), створюючи надлишок багатогалузевих закладів і призводячи до істотного дублювання спеціальностей у місті. Дійсну профілізацію зберігає ХДМА. Привертає увагу надмірна багатогалузевість малого ХНТУ, що вказує на велику його внутрішню розпорошеність.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

- 1) ХФ ОДУВС (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) ХННІ НУК (відповідно 75 %),
- 3) ХНТУ (67 %),
- 4) ХДАЕУ (53 %),
- 5) ХДУ (47 %),
- 6) ХДМА (0 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Херсон становить 57 %.

Усього 5 закладів міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ХДУ – 20, ХДАЕУ – 14, ХНТУ – 9 спеціальностей, натомість ХННІ НУК – 3, ХДМА – 1 спеціальність. Разом таких спеціальностей 47 (64 %) із 73 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Херсон.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 41 спеціальністю 18 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей галузі знань 11. Математика та статистика. Водночас багато спеціальностей дублюються, найбільше (4-кратно) – облік і оподаткування; менеджмент; підприємництво та торгівля; (3-кратно) – 7 інших спеціальностей.

Спеціальності ЗВО, за виключенням ХДМА, істотно дублюються в окремих інших закладах. Наприклад, 100 % спеціальностей ХФ ОДУВС та 41 % ХНТУ існують у значно більшому ХДУ. Також 41 % спеціальностей ХНТУ пропонуються у ХДАЕУ, а 75 % ХННІ НУК – у ХНТУ.

З огляду на багатогалузевість і профільність, дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО м. Херсон, за виключенням ХДМА, яка має унікальні особливості в підготовці фахівців.

2.21. Характеристика державних ЗВО у Хмельницькій області

Хмельницька область:

- населення 1,3 млн;
- університетські міста – Хмельницький, 274 тис.; Кам'янець-Подільський, 98 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 3 університети і 1 інститут. У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 15854 студента (128 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 4,0 тис. в одному такому ЗВО. З цих закладів 1 знаходиться у м. Хмельницький, 3 – у м. Кам'янець-Подільський.

Університетська мережа Хмельницької області потребує оптимізації. У ній наявні 1 середній, 2 малих і 1 дуже малий ЗВО, які стали багатогалузевими закладами й істотно дублюють підготовку в м. Кам'янець-Подільський.

Державні ЗВО області такі.

м. Хмельницький

- 1) Хмельницький національний університет (ХНУ), МОН, 7332 студента.

м. Кам'янець-Подільський

- 1) Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (К-ПНУ), МОН, 4044 студента;
- 2) Подільський державний університет (ПДУ), МОН, 3741 студент;
- 3) Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (КПДІ), МОН, 737 студентів.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Хмельницький

1) ХНУ (22 галузі знань, або 81 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),

м. Кам'янець-Подільський

1) ПДУ (відповідно 13, 48 %),

2) К-ПНУ (12, 44 %),

3) КПДІ (6, 22 %).

Із наведеного видно, що, як і класичний університет ХНУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять ще 2 ЗВО, які разом з КПДІ створюють надлишок багатогалузевих закладів та призводять до невиправданого дублювання спеціальностей у м. Кам'янець-Подільський.

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

м. Кам'янець-Подільський

1) КПДІ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста),

2) ПДУ (відповідно 39 %),

3) К-ПНУ (33 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Кам'янець-Подільський становить 57 %.

Усього 2 заклади міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: К-ПНУ – 16, ПДУ – 14 спеціальностей. Разом таких спеціальностей 30 (73 %) із 41 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Кам'янець-Подільський.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 73 спеціальностями 21 галузі знань, зокрема за жодною із спеціальностей 7 галузей знань, серед яких 11. Математика та статистика, 13. Механічна інженерія, 17. Електроніка, автоматизація та електронні комунікації, 26. Цивільна безпека. Водночас багато спеціальностей дублюються, найбільше (3-кратно) – економіка; психологія; облік і оподаткування; екологія.

Спеціальності ЗВО істотно дублюються в окремих інших закладах. Наприклад, 75 % і 63 % спеціальностей КПДІ існують відповідно у значно більших ПДУ і К-ПНУ.

З огляду на багатогалузевість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО м. Кам'янець-Подільський.

2.22. Характеристика державних ЗВО у Черкаській області

Черкаська область:

- населення 1,2 млн;

- університетські міста – Черкаси, 270 тис., Умань, 83 тис.;

- у 2024 р. функціонувало 4 університети і 1 відокремлений інститут університету (м. Харків). У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 22720 студентів (111 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 4,5 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 3 знаходяться у м. Черкаси, 2 – у м. Умань.

Університетська мережа Черкаської області потребує оптимізації. Вона строката і складається із 2 середніх і 3 малих закладів, чотири з яких багатогалузеві, має істотне дублювання підготовки.

Державні ЗВО області такі.

м. Черкаси

1) Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (ЧНУ), МОН, 6094 студента;

- 2) Черкаський державний технологічний університет (ЧДТУ), МОН, 3628 студентів;
- 3) Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (ЧІПБ НУЦЗУ), ДСНС, 2335 студентів.

м. Умань

- 1) Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (УДПУ), МОН, 6264 студента;
  - 2) Уманський національний університет садівництва (УНУС), МОН, 4399 студентів.
- 3 огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

м. Черкаси

1) ЧДТУ (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),   2) ЧНУ (відповідно 18, 67 %),   3) ЧІПБ НУЦЗУ (4, 15 %).

м. Умань

1) УДПУ (11, 41 %),   2) УНУС (11, 41 %).

З переліків видно, що, як і класичний університет ЧНУ, підготовку за понад 40 % галузей знань провадять також ЧДТУ, УДПУ і УНУС, які за назвою конкретно профільні, (разом 4 ЗВО).

При цьому відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО кожного міста такий.

м. Черкаси

- 1) ЧІПБ НУЦЗУ (дублюються 60 % спеціальностей у державних закладах міста),
- 2) ЧДТУ (відповідно 53 %),
- 3) ЧНУ (49 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Черкаси становить 54 %.

Усі 3 заклади міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше ЧНУ – 22, ЧДТУ – 18 спеціальностей, натомість ЧІПБ НУЦЗУ – 2 спеціальності. Разом таких спеціальностей 42 (67 %) із 63 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Черкаси.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 51 спеціальністю 18 галузей знань. Водночас багато спеціальностей дублюються, зокрема 3-кратно – право; екологія.

Спеціальності ЗВО істотно дублюються в окремих інших закладах. Наприклад, 60 % спеціальностей ЧІПБ НУЦЗУ і 53 % ЧДТУ існують у ЧНУ.

м. Умань

- 1) УНУС (дублюються 62 % спеціальностей у державних закладах міста);
- 2) УДПУ (відповідно 52 %).

Усереднене дублювання спеціальностей закладу у державних ЗВО м. Умань становить 57 %.

Обидва заклади міста пропонують окремі неповторювані спеціальності: УДПУ – 12, УНУС – 8 спеціальностей. Разом таких спеціальностей 20 (61 %) із 33 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Умань.

Загалом у державних закладах міста не здійснюється підготовка за 81 спеціальністю 20 галузей знань, зокрема за жодною із спеціальностей 7 галузей знань, серед яких 11. Математика та статистика, 13. Механічна інженерія, 14. Електрична інженерія, 16. Хімічна інженерія та біоінженерія, 17. Електроніка, автоматизація та електронні комунікації, 22. Охорона здоров'я, 26. Цивільна безпека, 27. Транспорт. Водночас багато спеціальностей дублюються. Наприклад, 62 % спеціальностей УНУС існують у значно більшому УДПУ.

З огляду на багатогалузевість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення ЗВО окремо у кожному місті – Черкаси і Умань.

2.23. Характеристика державних ЗВО у Чернівецькій області

Чернівецька область:

- населення 907 тис.;
- університетське місто – Чернівці, 264 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 2 університети і 1 відокремлений інститут університету (м. Київ).

У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 16756 студентів (95 % від 2022 р.), або в середньому 5,6 тис. в одному такому ЗВО. Усі заклади знаходяться у м. Чернівці.

Університетська мережа Чернівецької області строката і має резерви для оптимізації. З одного боку, існує потужний Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (ЧНУ), який у міжнародному рейтингу Таймс (THE) у групі 1201-1500 і є перспективним для набуття статусу університету світового класу (група топ-500). З другого боку, функціонують 2 малі заклади.

Державні ЗВО області такі.

м. Чернівці

- 1) Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (ЧНУ), МОН, 12442 студента;
- 2) Буковинський державний медичний університет (БДМУ), МОЗ, 2956 студентів;
- 3) Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету (м. Київ) (ЧТЕІ ДТЕУ), МОН, 1358 студентів.

З огляду на профіль підготовки зазначені заклади характеризуються так.

- 1) ЧНУ (23 галузі знань, або 85 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) ЧТЕІ ДТЕУ (відповідно 4, 15 %),
- 3) БДМУ (1, 4 %).

З урахуванням величини, дублювання підготовки і територіального розташування закладів доцільним є їх укрупнення.

Мета укрупнення: Утворення більш потужного глобально конкурентоспроможного регіонального університету.

Підстави укрупнення:

- 1) суттєва подрібненість частини ЗВО: разом у трьох закладах 16,8 тис. здобувачів;
- 2) дублювання підготовки: із 8 спеціальностей малого ЧТЕІ ДТЕУ 7 (88 %) існують у ЧНУ.

2.24. Характеристика державних ЗВО у Чернігівській області

Чернігівська область:

- населення 1,0 млн;
- університетські міста – Чернігів, 283 тис., Ніжин, 67 тис.;
- у 2024 р. функціонувало 3 університети, 1 академія та 1 відокремлений інститут університету (м. Київ).

У них здобували освіту бакалаврського та магістерського рівнів 12815 студентів (124 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 2,6 тис. в одному такому ЗВО. Із цих закладів 3 знаходяться у м. Чернігів, 2 – у м. Ніжин.

Університетська мережа Чернігівської області потребує оптимізації. Вона складається із середнього, трьох малих і дуже малого закладів, має дублювання підготовки і може бути вдосконалена як у м. Чернігів, так і в м. Ніжин.

З огляду на величину, дублювання і територіальне розташування закладів доцільне укрупнення ЗВО Чернігівської області.

Мета укрупнення: Розвиток в області потужних регіональних університетів.

Державні ЗВО області такі.

м. Чернігів

- 1) Національний університет «Чернігівська політехніка» (НУЧП), МОН, 5302 студента;
- 2) Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (НУЧК), МОН, 3894 студента;
- 3) Пенітенціарна академія України (ПАУ), МЮ, 608 студентів.

м. Ніжин

- 1) Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (НДУ), МОН, 1901 студент;
- 2) Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут» (НАТІ НУБіПУ), МОН, 1110 студентів.

Крім подрібненості підставою для укрупнення є дублювання підготовки, зокрема через багатопрофільність окремих закладів.

м. Чернігів

- 1) НУЧП (19 галузей знань, або 70 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...);
- 2) НУЧК (відповідно 15, 56 %);
- 3) ПАУ (3, 11 %).

З наведеного видно, що підготовку за понад 50 % галузей знань, як і класичний університет НУЧК (56 %), використовує також НУЧП (70 %), який за назвою профільний.

- 1) ПАУ (дублювання 100 % спеціальностей в державних закладах міста),
- 2) НУЧП (відповідно 34 %),
- 3) НУЧК (33 %).

Склалося дублювання підготовки за низкою спеціальностей, насамперед за спеціальностями: психологія, право, що перешкоджає концентрації ресурсів (організаційних, кадрових, фінансових, матеріально-технічних й інших) у ЗВО. Наприклад, усі спеціальності ПАУ (100 %) існують у НУЧП. У свою чергу, 11 спеціальностей НУЧП (частина з яких не властива політехнічному профілю закладу) реалізуються у НУЧК.

м. Ніжин

- 1) НДУ (11 галузей знань, або 56 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) НАТІ НУБіПУ (відповідно 4, 15 %).

При оптимізації ЗВО у м. Ніжин доцільно зберегти історичний Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

2.25. Характеристика державних ЗВО у м. Києві

м. Київ:

- населення 3 млн;
- у 2024 р. функціонували 26 університетів, 8 академій, 1 інститут, а також 1 інститут і 1 філія як відокремлені підрозділи університетів, з яких 4 переміщені. У них здобували освіту бакалаврського та

магістерського рівнів 202845 студентів (102 % порівняно з 2022 р.), або в середньому 5,5 тис. в одному закладі.

Високий університетський статус Києва зобов'язує першочергову увагу звернути на створення в столиці університетів світового класу (УСК), що визначається їх входженням до групи топ-500 міжнародних університетських рейтингів Шанхайський (ARWU), Таймс (THE), К'юЕс (QS), які визнані українським урядом. З огляду на ці рейтинги вірогідними кандидатами на статус УСК, які однак потребують подальшої концентрації ресурсів і вдосконалення діяльності, є:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (у групі 1201-1500 Таймс і 681-690 К'юЕс);

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (1201-1500 Таймс і 731-740 К'юЕс);

Національний університет біоресурсів і природокористування України (1500+ Таймс і 1201-1400 К'юЕс);

Національний авіаційний університет (1500+ Таймс);

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (1001-1200 К'юЕс).

Крім цих п'яти ЗВО, до столичної мережі входять 32 інші великі, середні, малі і дуже малі заклади, які значною мірою дублюють підготовку, втратили свою первинну профілізацію, часто надмірно подрібнені, відтак потребують оптимізації, насамперед шляхом укрупнення.

Державні ЗВО Києва такі.

- 1) Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУТШ), МОН, 26697 студентів;
- 2) Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (НТУУКПІ), МОН, 20143 студента;
- 3) Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіПУ), МОН, 16865 студентів;
- 4) Державний торговельно-економічний університет (ДТЕУ), МОН, 14393 студента;
- 5) Національний авіаційний університет (НАУ), МОН, у стані реорганізації, 14155 студентів;
- 6) Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (НМУ), МОЗ, 10219 студентів;
- 7) Український державний університет імені Михайла Драгоманова (УДУ), МОН, 9847 студентів;
- 8) Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (КНЕУ), МОН, 9833 студента;
- 9) Національна академія внутрішніх справ (НАВС), МВС, 8302 студента;
- 10) Київський національний університет будівництва і архітектури (КНУБА), МОН, 8244 студента;
- 11) Київський національний університет технологій та дизайну (КНУТД), МОН, 7334 студента;
- 12) Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій (ДУІКТ), МОН, 5978 студентів;
- 13) Національний транспортний університет (НТУ), МОН, 5841 студент;
- 14) Національний університет харчових технологій (НУХТ), МОН, 5013 студентів;
- 15) Національний університет «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА), МОН, 4745 студентів;
- 16) Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (СНУ), МОН, переміщений, 4579 студентів;
- 17) Національний університет фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ), МОН, 4392 студента;
- 18) Державний університет інфраструктури та технологій (ДУІТ), МОН, 3623 студента;
- 19) Київський національний лінгвістичний університет (КНЛУ), МОН, 3433 студента;

- 20) Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва та архітектури (ІІНО КНУБА), МОН, 3330 студентів;
- 21) Київський національний університет культури і мистецтв (КНУКіМ), МОН, 2811 студентів;
- 22) Маріупольський державний університет (МДУ), МОН, переміщений, 2528 студентів;
- 23) Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського (ТНУ), МОН, переміщений, 2007 студентів;
- 24) Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенко-Карого (КНУТКіТ), МКтаІП, 1308 студентів;
- 25) Університет менеджменту освіти (УМО), НАПН, 1044 студента;
- 26) Національна музична академія України імені П.І. Чайковського (НМАУ), МКтаІП, 1042 студента;
- 27) Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури (НАОМА), МКтаІП, 999 студентів;
- 28) Національна академія статистики, обліку та аудиту (НАСОА), ДСС, 967 студентів;
- 29) Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (НАКККіМ), МКтаІП, 897 студентів;
- 30) Київський університет права Національної академії наук України (КУП НАНУ), НАН, 742 студента;
- 31) Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (КДАДПМД), МКтаІП, 700 студентів;
- 32) Луганська державна академія культури і мистецтв (ЛДАКМ), МКтаІП, переміщена, 232 студента;
- 33) Київський аграрний університет Національної аграрної академії наук України (КАУ НААНУ), НААН, 205 студентів;
- 34) Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (ІДУНДЦЗ), ДСНС, 158 студентів;
- 35) Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика (НУОЗУ), МОЗ, 128 студентів;
- 36) Кам'янець-Подільська філія Національного університету харчових технологій (К-ПФ НУХТ), МОН, 58 студентів (заочно);
- 37) Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління (ДЕАПОУ), МЗДтаІПР, 53 студента.

З переліку видно, що лише 5 ЗВО (14 %) мають понад 12 тис. здобувачів, тобто є великими, решта – середні, малі і дуже малі.

Багато ЗВО, формально визначених як профільні заклади, де-факто перетворилися на багатогалузеві університети.

З огляду на профіль підготовки заклади характеризуються так.

- 1) НУБіПУ (21 галузь знань, або 78 % їх кількості, без галузі знань 25. Воєнні науки ...),
- 2) НАУ (відповідно 21, 78 %), у стані реорганізації,
- 3) СНУ (21, 78 %), переміщений,
- 4) КНУТШ (20, 74 %),
- 5) НТУУКПІ (17, 63 %),
- 6) КНУТД (16, 59 %),
- 7) ТНУ (16, 59 %), переміщений,

- 8) ДТЕУ (15, 56 %),
- 9) УДУ (15, 56 %),
- 10) КНУБА (15, 56 %),
- 11) НТУ (15, 56 %),
- 12) НаУКМА (13, 48 %),
- 13) ДУІТ (13, 48 %),
- 14) МДУ (13, 48 %), переміщений,
- 15) НУХТ (12, 44 %),

- 16) КНЕУ (10, 37 %),
- 17) ДУІКТ (6, 22 %),
- 18) КНУКіМ (6, 22 %),
- 19) НАВС (5, 19 %),
- 20) ІІНО КНУБА (5, 19 %),
- 21) КНЛУ (5, 19 %),
- 22) НУФВСУ (5, 19 %),
- 23) НАСОА (5, 19 %),
- 24) УМО (4, 15 %),
- 25) НУОЗУ (4, 15 %),
- 26) К-П НУХТ (3, 11 %),

- 27) НМУ (2, 7 %),
- 28) НМАУ (2, 7 %),
- 29) НАОМА (2, 7 %),
- 30) НАКККіМ (2, 7 %),
- 31) КУП НАН (2, 7 %),
- 32) КАУ НААН (2, 7 %),
- 33) ІДУНДЦЗ (2, 7 %),
- 34) ДЕАПОУ (2, 7 %),
- 35) ҚДАДПДМ (1, 4 %),
- 36) КНУТКіТ (1, 4 %),
- 37) ЛДАКМ (1, 4 %), переміщена.

З переліку видно, що у 15 університетах підготовка проводиться за понад 40 % галузей знань, при цьому 9 ЗВО за назвами конкретно профільні. Заявлену профілізацію зберігають 11 закладів, серед яких 6 мистецьких і 1 медичний.

Відсоток дублювання спеціальностей закладу в державних ЗВО міста такий.

- 1) СНУ (дублюються 100 % спеціальностей у державних закладах міста), переміщений,
- 2) КНУТД (відповідно 100 %),
- 3) ТНУ (100 %), переміщений,
- 4) ДТЕУ (100 %),
- 5) УДУ (100 %),
- 6) НТУ (100 %),
- 7) НаУКМА (100 %),
- 8) МДУ (100 %), переміщений,
- 9) НУХТ (100 %),
- 10) КНЕУ (100 %),
- 11) ДУІКТ (100 %),

- 12) КНУКіМ (100 %),
- 13) НАВС (100 %),
- 14) КНЛУ (100 %),
- 15) НУФВСУ (100 %),
- 16) НАСОА (100 %),
- 17) УМО (100 %),
- 18) НУОЗУ (100 %),
- 19) НМАУ (100 %),
- 20) НАОМА (100 %),
- 21) НАКККіМ (100 %),
- 22) КУП НАН (100 %),
- 23) КАУ НААН (100 %),
- 24) ДЕАПОУ (100 %),
- 25) КНУТКіТ (100 %),
- 26) ҚДАДПМД (100 %),
- 27) ЛДАКМ (100 %), переміщена,
- 28) ІІНО КНУБА (100 %),
- 29) К-ПФ НУХТ (100 %),

- 30) НАУ (96 %), у стані реорганізації,
- 31) КНУТШ (96 %),
- 32) ДУІТ (96 %),
- 33) НТУУКПІ (95 %),
- 34) КНУБА (94 %),
- 35) НУБіПУ (89 %),
- 36) НМУ (67 %),
- 37) ІДУНДЦЗ (50 %).

Усереднене по закладах дублювання спеціальностей у державних ЗВО міста становить 97 % і є найвищим серед міст України.

Лише 8 (22 %) закладів пропонують окремі неповторювані спеціальності: найбільше НУПіБУ – 5 спеціальностей, НМУ – 3, КНУТШ, НТУУКПІ, НАУ, КНУБА – по 2, ДУІТ та ІДУНДЦЗ – по 1 спеціальності. Усього таких спеціальностей 18 (16 %) із 111 спеціальностей (без 7 спеціальностей галузі знань 25. Воєнні науки ...), що надаються у м. Києві. У державних закладах не здійснюється підготовка за 3 спеціальностями: богослов'я, медсестринство і суднобудування.

Окремі спеціальності дублюються багатократно: менеджмент – 24-кратно; економіка; комп'ютерні науки; публічне управління та адміністрування – 20-кратно; право – 18-кратно; психологія; маркетинг; туризм і рекреація – 17-кратно; фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок – 15-кратно; облік і оподаткування; підприємництво та торгівля; екологія – 14-кратно; філологія; журналістика; інженерія програмного забезпечення – 13-кратно.

У ряді закладів спеціальності істотно дублюються в окремих більших інших закладах. Наприклад, 95 % спеціальностей КНЕУ існують у ДТЕУ, 77 % спеціальностей НУХТ – у НУБіПУ, 61 % ДУІТ – в НТУ. Усі 100 % спеціальностей невеликого КНЛУ існують у КНУТШ, 83 % КНЛУ і НУФВСУ – в УДУ, у свою чергу, 71 % спеціальностей УДУ надаються в КНУТШ. Також 72 % КНУБА існують в НАУ, 63 % спеціальностей якого пропонуються в НТУУКПІ. Або обидві спеціальності маленької ҚДАДПМД існують у кожному з 5 більших закладів (НАОМА, НАКККіМ, КНУДТ, КНУБА, УДУ).

З огляду на спорідненість і дублювання підготовки, величину і територіальне розташування закладів доцільним є укрупнення частини ЗВО Києва.

Мета укрупнення: утворення і розвиток у місті потужних глобально конкурентоспроможних університетів.

При цьому, з огляду на спорідненість і дублювання підготовки із зазначених ЗВО можна виокремити кілька кластерів закладів, що переважно надають подібну освіту, і в межах яких може відбуватися подальше об'єднання/приєднання закладів з урахуванням їх специфіки з метою укрупнення. Ці кластери, якщо виключити специфічні галузеві заклади, у яких домінує підвищення кваліфікації кадрів, такі.

Кластер I.

Містить заклади, характер підготовки в яких наближений до діяльності класичних університетів і в основі має людиноорієнтовані галузі знань / спеціальності, а саме:

КНУТШ, УДУ, КНЛУ, НУФВСУ, НМУ, а також специфічні НаУКМА і переміщені МДУ, СНУ і ТНУ.

Кластер II.

Містить заклади, характер підготовки в яких наближений до діяльності політехнічних університетів, а саме:

НТУУКПІ, НАУ, ДУІКТ, КНУБА, ІНО КНУБА.

Кластер III.

Містить заклади, характер підготовки в яких наближений до діяльності технологічних університетів, а саме:

НУБіПУ, НУХТ, КНУТД (останній може також розглядатися у **кластері VI**), К-ПФ НУХТ.

Кластер IV.

Містить заклади, характер підготовки в яких наближений до діяльності транспортних університетів, а саме:

НТУ, ДУІТ.

Кластер V.

Містить заклади з економічно-управлінською підготовкою, а саме:

ДТЕУ, КНЕУ.

Кластер VI.

Містить заклади з містецькою підготовкою (2 підпорядковані МОН і 5 МКІП), а саме: КНУКіМ, КНУТКіТ, НМАУ, НАОМА, КДАДПМД, КНУДТ, а також переміщена ЛДАКМ.

* * *

Переміщені ЗВО на даному етапі слід розглядати окремо.

Список використаних джерел

- Державна служба статистики України. (2024). <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Єдина державна електронна база з питань освіти. (2024). *Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. Заклади вищої освіти*. <https://registry.edbo.gov.ua/vishcha-osvita/>
- Калашнікова, С., & Оржель, О. (2022). Оптимізація мережі закладів вищої освіти: теоретичні особливості та практичні рекомендації. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, 13, 89-129. <http://surl.li/nmisw>
- Кабінет Міністрів України. (2015, 29 квітня). *Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти* (266). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>
- Кабінет Міністрів України. (2018, 14 березня). *Про затвердження переліку світових рейтингів університетів для визначення особливої категорії іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні* (154-р). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/154-2018-%D1%80>
- Кабінет Міністрів України. (2023а, 11 липня). *Про реорганізацію державного вищого навчального закладу "Український державний хіміко-технологічний університет" та Придніпровської державної академії будівництва та архітектури* (620-р). <http://surl.li/shpqo>
- Кабінет Міністрів України. (2023б, 13 жовтня). *Про реорганізацію Національного авіаційного університету* (921-р). <http://surl.li/siemn>
- Кабінет Міністрів України. (2024а, 5 січня). *Про реорганізацію Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського* (6-р). <http://surl.li/shpqv>
- Кабінет Міністрів України. (2024б, 5 січня). *Про реорганізацію Одеського державного екологічного університету та Фізико-хімічного інституту захисту навколишнього середовища і людини МОН України та НАН України* (7-р). <http://surl.li/shpri>
- Кабінет Міністрів України. (2024в, 13 лютого). *Про реорганізацію Української інженерно-педагогічної академії* (113-р). <http://surl.li/shprt>
- Кабінет Міністрів України. (2024г, 2 квітня). *Про реорганізацію Української академії друкарства* (286-р). <http://surl.li/shpsf>
- Кремень, В. (ред.). (2021). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*: монографія. Київ: КОНВІ ПРИНТ. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
- Кремень, В. Г. (2023). Університетська мережа в Україні: необхідність модернізації: За результатами наукової доповіді на засіданні Стратегічної сесії керівників закладів вищої освіти, 2 березня 2023 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(1), 1-4. <http://surl.li/scbem>
- Кремень, В. Г., Луговий, В. І., Саух, П. Ю., & Таланова, Ж. В. (2022). Мережа державних закладів вищої освіти України: Аналітичний огляд конкурентоспроможності. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>
- Луговий, В., Слюсаренко, О., & Таланова, Ж. (2021). Дві стратегії розвитку вищої освіти: якої бракує Україні? *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*. (12). 35-52. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2021-12-2-35-52>
- Підсилення авіаційної обороноздатності України: МОН реорганізує Національний авіаційний університет. *Урядовий портал*. (2023). <http://surl.li/mcrtz>
- Президент України. (2002, 17 квітня). *Про Національну доктрину розвитку освіти*. (347/2002). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>
- Президент України. (2020, 3 червня). *Про вдосконалення вищої освіти в Україні* (210/2020). <https://www.president.gov.ua/documents/2102020-34045>

- Президент України. (2022, 21 квітня). Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни (266/2022). <http://surl.li/dpfbw>
- Саух, П. (2020). Стратегічне бачення нової моделі вищої освіти: рух до створення університетів світового класу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-7>
- EUA briefing. (2019). *University Mergers in Europe 2019*. <http://surl.li/shptf>
- Lugovyi, V., Slyusarenko, O. & Talanova, Zh. (2022). Two dimensions of the Bologna Process: the problem of quality in each of them. *Education: Modern Discourses*, 5, 128-141. <http://surl.li/nmjwh>
- QS World University Rankings. (2024). <http://surl.li/mdrkk>
- Shanghai Ranking. (2023). <http://surl.li/mdrjr>
- THE World University Rankings. (2024). <http://surl.li/nmkcc>
- World Bank Group. (2019). *Review of the Education Sector in Ukraine. Moving towards Effectiveness, Equity and Efficiency (RESUME 3). Overview*. <http://surl.li/shpts>

Відомості про авторів

КРЕМЕНЬ

Василь Григорович

доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАН України і НАПН України, президент Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

ЛУГОВИЙ

Володимир Іларіонович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, перший віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

САУХ

Петро Юрійович

доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

СЛЮСАРЕНКО

Олена Миколаївна

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, перший заступник директора Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

ТАЛАНОВА

Жаннета Василівна

доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, аналітичний менеджер Національного Еразмус+ офісу в Україні, м. Київ, Україна

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, Ж. Таланова

Мережа державних закладів вищої освіти України:
аналіз ефективності та конкурентоспроможності

Препринт (аналітичні матеріали)

За редакцією В. Кременя

Національна академія педагогічних наук України
вул. Січових Стрільців, 52-а, м. Київ, 04053
тел./факс (044) 489-08-60
e-mail: info@naps.gov.ua
web: www.naps.gov.ua